Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 оной ...-наа гарана

№ 126 (13921) | 1975 оной майн 30, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

КПСС-эй XXV СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

УЯЛГА ШЭНЭЛЭГДЭЭ

— КОМБИНАДАЙМНАЙ бүхы бригада, халаанууд урдань абаһан социалис уялгануудаа, угтамжын түсэбүүдээ дахинаа хаража байна. Жэлэй эхиндэ абтаһан уялга, түсэбүүдые дүүргэхын тула яһала ехэ оролдолго гаргаха, хүсэ шадалаа элсүүлхэ хэрэгтэй юм. Гэбэшье зарим коллективүүд уялгануудаа шэнэлжэ байна, — гэжэ нарин сэмбын комбинадай социалис мүрысөөнэй талаар инженер Галина Алексеевна Казаченко хөөрэнэ.

Тэрэ коллективэйнгээ абаһан угтамжын түсэбэй зарим тоо, баримтануудые дурдана. Коллектив үнэхөөрөө шангахан лэ угтамжын түсэб жэлэй эхиндэ абаһан байна. Продукци бүтээн гаргаха, худалдаха жэлэй түсэбые декабриин 27 болотор дүүргэхэ, түсэбһөө гадуур 5 миллион түхэригэй продукци худалдаха, 50 мянган метр сэмбэ нэхэхэ гэжэ хараалаанхай. Энэ түсэбөө дүүргэхын тула нэхэлгын станогуудые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ, нэгэн доро олон станок хангаха түрүү дүй дүршэл халан абалсаха хэрэгтэй юм. Богонёор хэлэхэдэ, угтамжынгаа түсэб дүүргэхын тула бүхы коллективэй хүсэ шадал элсүүлэгдэхэ ёһотой болоно.

Сэмбэ нэхэгшэд хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ шададаг һэмнай. Табан жэлэй һүүлшын жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхэ, бүхы табан жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхэ гэһэн социалис уялга цех, таһаг бүхэндэ абтанхай. Эдэ уялганууд бодото дээрээ дүүргэгдэжэ байна.

Комбинат продукци бүтээн гаргаха, худалдаха дүрбэ һарынгаа түсэбые 102,6 процент дүүргээ. Түсэбһөө гадуур 14 мянган метр сэмбэ нэхэгдээ. Продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэхын, арга боломжонуудаа элирүүлэн хэрэглэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар комбинат продукци худалдаха табан жэлэйнгээ түсэбые энэ жэлэй апрелиин 17-до дүүргэһэн тухайгаа элидхээ.

Партиин XXV съездые ажалай бэлэгтэйгээр угтаха арга боломжонууд элирүүлэгдэжэ эхилээ. Урдынгаа уялга шэнэлхэ, нэмэлтэ уялга абаха тухай коллектив бүхэн бодомжолно. Түрүүшын үүсхэл гаргагдаа, уялга абтаа. Валентина Дмитриевагай даадаг һооһо илгагшадай, Владимир Дмитриевич Макинай хүтэлбэрилдэг сэмбэ нэхэгшэдэй, Макар Егорович Игнаевай даадаг һооһо сэбэрлэн угаагшадай бригаданууд партиин XXV съездын нэрэмжэтэ бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысэхэ үүсхэл гаргаба.

М. Е. Игнаевай бригада дээшэлүүлэгдэһэн шэнэ уялга абаа. Табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргээд, даабариһаа гадуур 120 тонно һооһо сэбэрлэн угааха гэжэ хараалба. Энэнь ехэ хүсэд оролдолго гарган дүүргэгдэхэ түсэб болоно. Юуб гэхэдэ, бүхы комбинат жэлэй даабариһаа гадуур 100 тонно һооһо сэбэрлэн угааха уялга абанхай бшуу.

Жэлэй түсэбһөө гадуур 15 мянган метр нарин сэмбэ бүд нэхэн гаргажа, партиин ээлжээтэ съездые угтаха зорилго урдаа табиһан В. Д. Макинай даадаг бригада дүрбэ һарын түсэбһөө гадуур 4,6 мянган метр сэмбэ бүд нэхээ. Съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ, тиигэжэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхэ гэжэ эдэ бригаданууд мүрысэжэ эхилээ.

Түрүүшүүлэй гаргаһан үүсхэл бусад бригада, халаанудта дэмжэгдэжэ байна. Съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөн тэдэнэй хоорондо үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэхэ юм. Бригада, халаануудай абаһан шэнэ социалис уялганууд профком, партком дээрэ харагдажа үзэгдэхэ, түрүүшүүлэй үүсхэл һайшаагдаха, халан абалсаха юм.

Комбинадай хүдэлмэришэд партиин съездын хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсажа байна. Нёдондо жэлдэ туйлаһан эгээл ехэ бүтээсые ажалай нормо болгохо, 8 часай даабарине 6,5 час соо дүүргэхые олон хүдэлмэришэд оролдоно. Үйлэдбэриин олон түрүүшүүл, хэдэн бригада табан жэлэй түсэбые үни дүүргэнхэй.

Табан жэлэй түсэбһөө гадуур 28,2 миллион түхэригэй продукци худалдаха, һайн шанартай продукци бүтээн гаргаха гэһэн зорилго комбинадай коллектив урдаа табяа. Сэмбэ нэхэгшэд урда мэтэ социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ жагсан ябаха, съездын хүндэлэлэй ажалай вахтын үедэ шэнэ амжалта туйлаха гэжэ зориглонхой.

С. БАРДАМОВА.

АМЖАЛТААРАА УРМАШАН

Итанцын леспромхозой коллектив табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй түрүүшын үдэрнүүдһээ габшагай һайнаар ажаллажа байна. Бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй энэ жэлэй нэгэдэхи кварталай дүнгүүдээр тус коллектив эрхимлэһэн юм. Тиигэжэ СССР-эй Ой модоной, саарһанай ба модо болбосоруулгын промышленностиин министерствын болон тус һалбариин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта, нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртэһэн байгаа.

Түгэсхэхы жэлэй түрүүшын кварталай дүнгүүдээр урмашаһан энэ леспромхозой хүдэлмэришэд хоёрдохи кварталдашье ажалайнгаа эршые һуладхангүй. Эндэ үйлэдбэриин һайн үрэ дүнгүүдые туйлагшад улам олошорно. Жэшээнь, Владимир Михайлович Шутовай хүтэлбэрилдэг бага комплексно бригадын гэшүүд коллектив соогоо бултанһаа түрүүлэн хубиингаа табан жэлэй даабарине дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэбэ.

Үнгэрһэн 4 жэл 4,5 һара соо тус бригадынхид 95 мянган кубометрһээ үлүү модо бэлэдхэжэ, Эхэ оронойнгоо арадай ажахыда үгэһэн байна. Бригадын коллектив КПСС-эй ээлжээтэ XXV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсохо зуураа, юһэдэхи табан жэлэй түсэбһөө гадуур 20 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ гэһэн уялга абаад, ажалайнгаа эршые улам шангадхана.

Энэ леспромхозой Л. С. Мельниковэй ударидадаг бага комплексно бригадын гэшүүд байгша оной түрүүшын таба һара соо модо бэлэдхэхэ даабаряа болзорһоонь 3 үдэрөөр урид дүүргэһэн байха юм.

Манай корр.

Жэл бүри сабшалангай баян ургаса абадагаараа эдэ луговодууд Зэдын, Сэлэнгын аймагтаа суурхадаг. Ширап Жугдуржапович Очиров (баруун гарһаа) Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо луговодоор хүдэлхэдөө, нёдондо 100 гектарай тус бүрһөө 35 центнер үбһэ ургуулжа абаад, аймаг дотороо эрхимлэжэ, герасимовска шанда хүртэһэн байна. Энэ жэлдэ түрүү луговодууд нёдондонойхиһоо дутуугүй ургаса абаха хүсэлтэй.

Зэдын аймагай «Мир» колхозой лугомелиоративна отрядые хүтэлбэрилдэг Чагдар Юможапович Банзаракцаев мүн лэ сабшалангай ургаса жэл бүри дээшэлүүлжэ, аймаг дотороо дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүүлжэ гарадаг. Мүнөө жэл энэ отрядайхид дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Эдэ хоёр түрүүшүүлэй уулзаад хөөрэлдэжэ байха үедэ фотокорреспондент С. Цыдыпов дүрыень буулгаа.

КУКУРУЗА һуулгагдана

ХУРАМХААН. Аймагай ажахынууд сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье, эртынгээ орооһото ургамалнуудые тарижа дүүргэһэнээ дуулгаба. Эндэ бүхыдөө 14.220 гектарта шэниисэ, 5 мянган гектарта обёос таригдаба.

Хабарайнгаа тарилгада һайнаар бэлдэһэн Хурамхаанай совхозой Томогтын тракторно-таряан ажалай бригада урда мэтэ эрхимлэнэ. Раднажаб Батуевай хүтэлбэрилдэг эдэ бригадын механизаторнууд тарилгаяа агротехническэ заабариин ёһоор үнгэргэжэ байнхай. Ургаса тарихаһаа гадна паар хахалха хүдэлмэри зарим ажахынуудта баһал урагшатай. Жэшээлбэл, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Элһэнэй бригада бултанһаа ехээр паар хахалаа.

Мүнөө аймагай ажахынуудай механизаторнууд тэжээлэй ургамалнуудые, тэрэ тоодо 1.500 гектарта кукуруза тарижа түгэсхэхээ байна.

Г. БАЛДАНОВ,
аймагай хүдөө ажахын управлениин ахамад агроном.

ҮДЭРЭЙ ПҮҮД һҮН

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон һуралсалай «Байгал» ажахын һаалишад гүрэндэ сагаан эдеэ тушааха нэгэдэхи кварталай түсэбые амжалтатайгаар дүүргэһэн. Мүнөө жэлэй түрүүшын хахадай даабаринешье болзорһоонь урид дүүргэхэ аргатай.

Тобшоор хэлэбэл, фермын һаалишад жэлэй үнгэрһэн 4 һара соо үнеэн бүриһөө 1400 гаран килограмм һү һаагаа гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо сагаан эдеэ ехээр абаа. Бэлэдхэлэй пунктда мянга гаран центнер һүн үгтэжэ, хахад жэлэй түсэб болзорһоо урид ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэгдэхэнь.

Байгша оной социалис мүрысөөе үнинэй һаалишан З. Н. Кожевникова толгойлжо ябана. Жэлэй эхинһээ хойшо 2000 шахуу килограмм һү үнеэн бүриһөө һаагаа. Энэ һаалишанай ажалай амжалтын хүндэлэлдэ ажахын түб һууринда Ажалай алдар солын туг үргэгдөө.

Мүнөө Зоя Николаевна үдэр бүри үнеэн бүхэнһөө пүүд үлүүтэй һү һаана. «Зоямнай энэ янзаараа хүдэлбэл, байгша ондо үнеэн бүриһөө түрүүшынхеэ 6000 килограмм һү һааханьгээшэл» — гэжэ нүхэдынь хөөрэлдэнэ. Юуб гэхэдэ, зунай бэлшээриин үедэ һү һаалияа үшөөл дээшэлүүлхэ байһаниинь лабтай.

С. ХАЛТУЕВ.
Улаан-Үдын аймаг.

ЭРТЫН ТАРИЛГА ДҮҮРЭБЭ

Бэшүүрэй совхоз эртын тарилга дүүргэбэ. П. Ф. Слепнёвой хүтэлбэрилдэг 4-дэхи бригада хабарай тарилгын үедэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлээ. Дамжуулгын Улаан тут болон шан энэ бригадада барюулагдаба. Тиихэдэ агрегадуудай дундаһаа механизатор Л. А. Селивановай агрегат түрүүлжэ гараба. Тус агрегат 845 гектарта тарилга хээ. И. Ф. Петровой звено 704 гектарта шэниисэ тариһан байна. Механизаторнууд Е. Т. Савельев, И. Н. Иванов гэгшэд хабарай тарилгын үедэ оролдосотой һайнаар хүдэлөө. Тэдэнэр «МТЗ-50» түхэлэй тракторaар 15 хоног соо тус тустаа 328—311 гектарта тарилга хэбэ.

Газар хахалалга дээрэ ажаллаһан механизаторнууд мүн лэ һайнаар хүдэлөө. «ДТ-75» түхэлэй трактор жолоодоһон трактористнууд: Д. М. Савельев — 141, К. Г. Авагин 130 гектар газар хахалаа. Е. А. Савельев — 133, Д. Д. Дубданов — 130, В. И. Селиванов 115 гектар газар хахалжа, эрхимүүдэй тоодо оролсоо.

Жолоошод Д. Доржиев, П. Исаев гэгшэд үрэһэнэй орооһо таһалдуулангүй зөөжэ, агрегадуудай һаадгүйгөөр хүдэлхэ хэрэгые хангаа.

Д. ДАМБИЕВ.

һҮҮЛШЫН ГЕКТАРНУУД

Байгша ондо орооһо таряанай тогтууритай үндэр ургаса хуряахын тула Хүрьбын совхозой механизаторнууд агрегадуудаа 2 халаанда хүдэлгэжэ, 1.500 гектарта шэниисэ, 250 гектарта обёос тариба. Түрүү механизаторнууд В. Абрамов, В. Ковалевой агрегадууд үдэрэйнгөө нормо үлүүлэн дүүргэнэ.

Сеялкэшэд Г. Цыренов, С. Дагбаев гэгшэд мүн лэ һайнаар ажаллана. Түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ, тус совхозой механизаторнууд баян ургаса абахын тула тарилгаа эмхитэйгээр үнгэргэжэ байнхай.

Хори.

ДҮРШЭЛТЭЙ ОТРЯД

Газарай үрэжэл һайжаруулжа, ургасыень дээшэлүүлхэ тусхай оньһожоруулагдамал отрядай «Сибиряк», колхоздо эмхидхэгдэһэнһээ хойшо таряалан, сабшалан дээрэ жэл бүри нилээд ехэ ажал хэгдэдэг болоо.

Энэ отрядые үнинэй механизатор, шадамар бэрхэ эмхидхэлшэ Г. Г. Хасанов хүтэлбэрилнэ. Габшагай хоёр һарын эхилхэһээ бүри урда, үшөө үбэл байхада, тэдэнэр сабшалан дээрэ малай фермэнүүдһээ шэбхэ зөөжэ захалаа юм. Шара-Уһан, Буртухал гэжэ газарнуудтахи сабшалан дээрэ 3 мянга үлүүтэй тонно шэбхэ гаргагдаа. Энэ ажалда дүршэлтэй трактористнар С. В. Федорин, В. В. Рябов гэгшэд тусхай түхеэрэлгэтэй тракторaар шэбхэ ашахадаа, тэрэгэтэй тракторнуудые нэгэшье һаадгүй хүдэлгэжэ шадаа. Тэрэнэйнь ашаар үдэр бүри 100—150 тонно шэбхэ хээрэ зөөгдөө.

Отрядай нүгөө зарим механизаторнуудынь энэ үедэ олон жэлэй ногооной үрэһэ ургуулжа абадаг сабшалан дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулба. РУМ-3 түхэлэй хэдэн агрегат хүдэлжэ, 300 гектарта тиимэ үтэгжүүлгэ тараагаа.

Дулаан боложо, газарай хүрьһэнэй һайса гэдэмсээр отрядай механизаторнууд Владимир Рябов, Николай Зверев, Иван Берсенев гэгшэд таряанай хуушан хоёр сеялкэ холбожо хэһэн агрегадаар аммиагтай уһа сабшаланда оруулжа эхилээ һэн.

— Нэгэ үгөөр хэлэбэл, газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ олон янзын хүдэлмэри комплексноор хэгдэхэдээл ашаяа харюулха байна. Жэшээнь, бидэ сабшалангаа үтэгжүүлхын хажуугаар тэрэнээ борнойлжо, диск шэрэжэ, хүрьһэнэйнь дээгүүрхиие һайжаруулнабди. 1000 шахуу гектарта тиимэ хүдэлмэри хэгдээ, — гэжэ нүхэр Хасанов хөөрэнэ.

Байгша ондо «Сибиряк» колхоз сабшалангай гектар бүриһөө 18—20 центнерһээ бага бэшэ үбһэ хуряажа абаха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгатай.

И. ФЕДОРОВ.
Түнхэнэй аймаг.

А. П. КИРИЛЕНКО ТАТАРАЙ АССР-тэ

КАЗАНЬ. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко хэдэн үдэрэй турша соо Татарай АССР-тэ байба. Камска автомобильна ехэ барилгын бүтээгдэжэ байгаа Набережные Челны хотодо, мүн Нижнекамскда ошоо.

Нүхэр А. П. Кириленко Камска автомобильна ехэ барилгын авто-хабсаргалгын, кузнечнэ, дизельнэ, шудхалаагай заводуудай цехүүд соогуур ябажа, үйлэдбэриинь түхеэрэлгэнүүдэй ба барилгануудай ябасатай танилсаһан, предприятинуудай ба барилга-хабсаралгын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй, хүдэлмэришэд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдэһэн байна. А. П. Кириленко Нижнекамска ГЭС-эй барилгатай, Набережные Челныдэхи социальна, соёлой ажаһуудалай барилгатай, хотые болбосон болгохо хүдэлмэритэй танилсаба.

Нүхэр А. П. Кириленко городой партийно-ажахын эдэбхитэдтэй уулзаа, автомобильна ехэ барилгын ябаса тухай бодомжонуудаа хэлээ.

А. П. Кириленко Нижнекамскда ошоод байхадаа, шиинын заводой, нефтехимическэ комбинадай хүдэлмэритэй танилсаа. Партиин горкомдо Нижнекамскын хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдөөн болобо.

КПСС-эй Татарай обкомой нэгэдэхи секретарь Ф. А. Табеев, СССР-эй энергетикын ба электрификациин министр П. С. Непорожний, КПСС-эй ЦК-гай машина бүтээлгын таһагые даагшын орлогшо И. И. Козлов, СССР-эй автомобильна промышленностиин министрэй орлогшо В. Н. Поляков гэгшэд нүхэр А. П. Кириленкэтэй хамта үйлэдбэринүүд дээгүүр ябалсаа.

НҮХЭР П. М. МАШЕРОВТЭЙ, НҮХЭР В. И. ДОЛГИХТАЙ һУНГАГШАД УУЛЗАБА

Минск хотын промышленна предприятинуудай ба барилгануудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад, эрдэм ба искусствын ажал ябуулагшад, һурагша залуушуул Офицернүүдэй окружной байшангай залаар дүүрэн сугларба. Эндэхи һунгагшад Минск хотын Ленинскэ һунгуулиин округһоо Белоруссиин ССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Белоруссиин Компартиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь Петр Миронович Машеровтэй майн 28-да эндэ уулзаа.

Партиин Минск хотын Ленинскэ районой нэгэдэхи секретарь Е. П. Шевченко уулзалгые нээбэ.

С. М. Кировэй нэрэмжэтэ станогуудые бүтээлгын заводой директор, депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур В. Ф. Кебич, П. М. Машеровэй ажаябадалай зам тухай хөөрөөд, коммунистнуудай ба партийнабэшэ хүнүүдэй эбдэршэгүй бата нэгэдэлэй кандидадта һунгалтын үдэр дуугаа үгэхыень бүхы һунгагшадые уряалаа.

Уулзалгын үедэ үгэ хэлэгшэд бултадаа парти ба арадай бата нэгэдэл тухай омогорхолтойгоор мэдүүлээд, КПСС-эй ба Совет гүрэнэй дотоодын болон гадаадын политикые, КПСС-эй Центральна Комитедэй, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй Политбюрогой ажал ябуулгые нэгэ һаналтайгаар бүрин һайшааба.

П. М. Машеров һунгагшадай зүгһөө халуунаар угтагдан, үгэ хэлээ. Тиихэдээ БССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат болгон тэрэниие дэбжүүлһэн Минск хотын Ленинскэ һунгуулиин округой предприятинуудай ба эмхинүүдэй ажалшадта үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргөө.

• • •

Липецк хотын промышленна предприятинуудай ба барилгын эмхинүүдэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад, интеллигенциин түлөөлэгшэд майн 28-да Новолипецкэ металлургическа заводой соёлой ордон дотор сугларaa. РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Владимир Иванович Долгихтай Новолипецкэ һунгуулиин округой һунгагшад эндэ уулзаба.

Партиин Липецкэ горкомой нэгэдэхи секретарь А. А. Путря уулзалгые нээгээ.

Депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур, Новолипецкэ металлургическа заводой директор С. В. Колпаков үгэ хэлэхэдээ, В. И. Долгихай намтартайнь уулзалгада хабаадагшадые танилсуулаад, һунгалтын үдэр бүгэдөөрэн тэрээндэ дуугаа үгэхыень округой һунгагшадые уряалба.

Бидэнэй туйлаһан бүхы амжалтанууд хадаа Эхэ оронойнгоо экономическа хүсэ шадалые улам арьбадхахын, совет арадай байдалые бүри баян дэлгэр болгохын тула партиин Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын зүгһөө ехэ оролдолго гаргадаг байһанайнь аша туһа болоно гэжэ уулзалгын үедэ үгэ хэлэгшэд тусхайлан тэмдэглээ.

В. И. Долгих суглараагшадай зүгһөө халуунаар угтагдан, һунгагшадай үмэнэ үгэ хэлэбэ. Россин Федерациин Верховно Соведэй депутадта кандидат болгон дэбжүүлжэ, ехэ зол хүндэ, үндэр дээдэ этигэл найдабари үзүүлһэнэйнь түлөө Новолипецкэ һунгуулиин округой бүхы һунгагшадта үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргөөд, Липецкэ хотын ажалшадай намда үзүүлһэн этигэл найдабари манай алдарта Коммунис партида сүм хабаадана гээд тоолоноб гэбэ.

(ТАСС).

„САЛЮТ-4" НИИДЭһЭЭР

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). Космонавтнууд П. И. Климук, В. И. Севастьянов «Салют-4» станциин оньһон түхеэрэлгэнүүдые дахин хүдэлгэхэ гол зорилгоёо дүүргээд, шэнжэлгэ ба туршалгануудые хэхэ программа бэелүүлгэдэ научна аппаратураяа бэлдэһэн байна.

«Салют-4» гэжэ замбуулинай научна станциин экипаж майн 28-да амараа. Велоэргометр, гүйхэ зай хэрэглэн, космонавтнууд физическэ упражненинүүдые хэһэн, станциин зарим түхеэрэлгэнүүдые наринаар шэнжэлэн хараһан байха юм.

Нүхэд Климугай, Севастьяновай бэенүүд һайн. Станциин бүхы оньһон түхеэрэлгэнүүд һайнаар хүдэлнэ. Станциин таһалгануудсоохи байдал иимэ: температурань — 20 градус дулаан, дарасань — мүнгэнэй уһанай столбын 800 миллиметр, 11 процент шиигтэй.

«Салют-4» станци ниидэһээр.

НАЙМАН ХЭМЭЛ ОДОН ТАБИГДАБА

Газарые тойрон дабшадаг «Космос-732», «Космос-733», «Космос-734», «Космос-735», «Космос-736», «Космос-737», «Космос-738», «Космос-739» гэжэ хэмэл одод 1975 оной майн 28-да Советскэ Союзһаа табигдаба. Түлхин гаргагша нэгэ ракетээр найман хэмэл одод замдань гаргагдаа.

Замбуулинай дайда шэнжэлгые үргэлжэлүүлхээр хараалагдаһан научна аппаратура хэмэл одод дээрэ тодхогдон табигданхай.

Найман хэмэл одод бултадаа хараалагдаһан замдаа дүтэрхыгөөр ниидэнэ.

Научна аппаратураһаа гадна, харгы замуудыень тодо наринаар хэмжэхэ радиотүхеэрэлгэнүүд, приборнууд болон научна аппаратурын хүдэлмэри тухай баримта мэдээнүүдые Газарта дамжуулха радиотелеметрическэ түхеэрэлгэнүүд хэмэл одод дээрэ табигданхай.

Хэмэл ододто тодхогдон табигдаһан аппаратура һайнаар хүдэлнэ. Абтаһан мэдээсэлнүүдые залан хүтэлбэрилгын-тоолон тодорхойлолгын түб шэнжэлжэ байна.

(ТАСС).

„Космос—740" ниидхүүлэгдээ

Газарые тойрон дабшаха «Космос-740» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1975 оной майн 28-да Советскэ Союзһаа табигдаба. Замбуулинай дайдые шэнжэлжэ үргэлжэлхөөр хараалагдаһан научна аппаратура хэмэл одон дээрэ тодхогдонхой.

Аппаратурань һаадгүй һайнаар хүдэлнэ. Абтаһан мэдээсэлнүүдые залан хүтэлбэрилгын-тоолон тодорхойлолгын түб шэнжэлжэ байна.

(ТАСС).

АЖАЛША КОЛЛЕКТИВЫЕ ТОЛГОЙЛОГШО

3. ТУРҮҮ ЖЭШЭЭ, ХҮМҮҮЖҮҮЛХЫ ҮҮРГЭ

Коммунист Н. Г. Шалаев леспромхоздоо шофероор ажалладаг юм. Тэрэниие танихагүй хүн эндэ одоо байхагүй. Эдир наһанһаа энэ предприятида худэлжэ ябана. Унагааһан модоной гэшүүһэ сэбэрлэжэ, ажалайнгаа намтар эхилээ һэн. Удаань морин унаагаар модо таллуулдаг болоо. 1964 ондо шоферой курса дүүргэмсээрээ, модо шэрэдэг машинын жолоо бариһан юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо гэдэргээ харангүй ажаллана. Түсэбтэ даабаряа, абаһан социалис уялгаяа дүүргээгүй ушар үзэгдөөгүй. Өөрынгөө уялга, харюусалгые һайн мэдэхэ, олоһон мэргэжэлээрээ омогорхон ажаллаха, техникэеэ гамтайгаар ашаглаха гээшэ инмэл байна ха юм. Тэрэнэй машина капитальна заһабарилгагүйгөөр аяар 300 мянгаһаа дээшэ километр гаталанхай.

Шалаев шэнгеэр ажалладаг коммунистнууд Байгалай леспромхоздо олон. Леспромхозой габьяата хүдэлмэришэн И. С. Арсентьев али зэргын хүндэтэй хүн гээшэб. Тэрэ наһажаал болонхой, тиимэшье һаа, ямар ехэ шуналтайгаар ниитын хүдэлмэридэ хабаадалсадаг гээшэб. Арсентьевэй толгойлдог арадай хиналтын бүлэг леспромхоз дотороо эгээл дайшалхы эмхи юм.

Эрхим крановщик А. Б. Ленкин Котокель гэжэ пунктын профсоюзай эмхиие ударидана. Крановщик Дугар Шагдуржапов Золотой Ключ гэжэ пунктын партийна эхин организациин секретариин орлогшо юм. 1973 ондо эрхим амжалта түйлаһанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан хүдэлмэришэн гээшэ. Модо шэрэдэг автомашина жолоодогшо Д. Т. Иванов—пунктын эхин парторганизациин секретарь. Слесарьнуудай эрхим бригадир В. А. Егоров, модо отологшо А. Г. Халявский профсоюзай цеховой комитедэй түрүүлэгшээр хүдэлнэ.

Гадна, партиин гурбан гэшүүдэй нэгэниинь лэ коммунис ажалай ударник гэһэн алдар солотой. Хэдэн олон коммунистнууд «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэг энгэртээ яларуулжа ябадаг юм.

Иимэ алдар солодо коммунистнууд зүн ягзээн хүртөө бэшэ. Энэмнай партийна даабариие эрхимээр дүүргэжэ һураһан ехэ хүмүүжэлэй үрэ дүн болоно бшуу. Энэмнай партийна организациин эмхидхэлэй, хүмүүжүүлхы хүдэлмэриин аша туһа мүн гэжэ онсолон тэмдэглэмээр.

— Коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй харюусалга дээшэлүүлхэ хэрэгтэ партийна суглаан ехэ нүлөөлхы үүргэ дүүргэдэг гээшэ, — гэжэ парткомой секретарь Н. Н. Васильев нэгэтэ хэлээ һэн.

Үнэхөөрөө, партийна суглаанда бэлдэхэ, тэрэниие үнгэргэхэ асуудалда эндэ гол анхарал хандуулагдадаг байна. Зүбшэн хэлсэхэ асуудалаа шэлэн олохо, һайнаар бэлдэхэ, байдалаа нарин нягтаар шэнжэлхэ, тодорхой тогтоол абаха гээшэ суглаанай удха шанарые улам гүнзэгырүүлнэ бшуу. Иимэ эрилтэнүүдые бодотоор баримталхада, партийна суглаан коммунистнуудай эдэбхитэй хабаадалгатайгаар үнгэрнэ. «Энэ парторганизацида болодог суглаанда очдоо тээхи зарим парторгнуудые урибал, тэдэндэ ехэл һургаал болохо һэн ха» гэжэ нэгэ суглаанда байһан КПСС-эй райкомой инструктор намда хөөрөө бэлэй.

Байгалай леспромхоздо болоһон партийна суглаан бүхэнэй һүүлээр заатагүй һайн хубилалта харагдаад лэ байдаг юм. Суглаанай абаһан шиидхэбэриин дүүргэлтын хойноһоо хиналтын һайнаар табигдадаг байһые энэ ушар гэршэлнэ. Парткомой секретарь тусхай журналтай юм. Суглаанай үедэ коммунистнуудай хэһэн ажаглалта, оруулһан һанамжа дурадхалнууд, тогтоол соо заагдаһан дүүргэлтэ болохо шухала зүйлнүүд тэрээн соонь тэмдэглээтэй байдаг. Тиигээд тэдэнэй бодото дээрээ хэр бэелүүлэгдэжэ байһаниинь баһал тоб байса заагдаһан байха. Энэмнай хиналтын гуримтай байһые баһал баримталан харуулна бшуу.

Партийна даабари. Энэ хадаа коммунистнуудай харюусалга дээшэлүүлхэ, эдэбхи хүгжөөхэ нэгэ оньһон арга мүн гэжэ мэдээжэ ааб даа. Партийна документнүүдые һэлгэлгэдэ бэлэдхэлэй эхилхэһээ урда тээ партидоторой энэ шухала асуудалда тиимэ ехэ анхарал табигдадаггүй байгаа. Харин мүнөө ондоо болонхой. Парторганизациин бүридэлдэ ородог 110 коммунистнуудай 93 хүниинь партийна саг үргэлжын даабаритай, бэшэниинь саг зуурын даабари дүүргэдэг.

Коммунистнуудай тоосоон, нүхэр ёһоной хөөрэлдөөн. Иимэ хүдэлмэри партийна документнүүдые һэлгэлгэдэ бэлдэжэ, тэдэниие һэлгэжэ байха үедэ энэ парторганизацида үргэнөөр ябуулагдаа. Мүнөө партийна ажабайдалай шухала хэрэгынь болон тогтонижоо. Һүүлэй жэлһээ үлүү саг соо парткомой, партбюрогой заседанинууд дээрэ, коммунистнуудай үмэнэ 30 гаран хүн тоосоо бариһан байха юм. Иимэ хэмжээ ябуулгын хүмүүжүүлхы ехэ удхатай байһаниинь элеэр харагдаа.

Коммунистнуудай һуралсал тушаа богонёор тогтохо зуураа, нэгэ иимэ ушар тэмдэглэнгүй үнгэржэ боломоор бэшэ. Политическэ алибаа һуралсалые леспромхозой ударидахы тушаалтадай, ахалагша мэргэжэлтэдэй хүтэлбэрилдэг байһаниинь онсо һайшаамаар. Предприятиин директор С. И. Гришкин, главна инженер П. П. Китаев, модо бэлэдхэлэй пунктнуудай, таһагуудай начальнигууд пропагандист уялгаяа ехэ һайнаар дүүргэдэг байна.

Партийна хүсэеэ предприятиингаа али бүхы участогууд дээгүүр хубаарилан табиха, тэндэхи байдалай түлөө хүтэлбэрилэгшэдтэй адли тэгшэ харюусалгатай байһанаа гүйсэд мэдэрхэ сэдьхэлтэйгээр хүдэлхэ гээшэ парткомой хүдэлмэриин шухала хубинь болоно. Хүсэеэ зүбөөр лэ хубаарилаад байгаа хадаа үйлэдбэриин хэ-

рэгтэ үзүүлэгдэдэг партийна нүлөөгөө үргэдхэжэ шадаха байнабди гэжэ тэндэ хөөрэлдэдэгынь тон зүб ааб даа. Тиигээд энэнь миин хөөрэлдөөгөөр үнгэрдэг бэшэ. Партийна эхин организациин бүхы коммунистнуудай 75,3 процентнь мүнөө сэхэ үйлэдбэри дээрэ ажаллана. Иимэ жэшээ комбинадай алишье предприятида олохонь бүри бэрхэтэй байха. Бүхы трактористнуудай 30 процентнь, модо шэрэдэг автомобильнуудай жолоошодой 15,4 процентнь, крановщик болон операторнуудай 16,6 процентнь коммунистнууд юм.

Гэхэ зуура, хаа-яахан партиин гэшүүнэй үндэр нэрэ зэргые гутааһан аяг ааша зарим нэгэн гаргадаг. Тиимэшүүлые эндэ эрид шууд шүүмжэлдэг, шангаар зэмэлэн хэһээдэг. Партийна документнүүдые һэлгэлгын боложо байхада хоёр хүн шэнэ билет абаха эрхэһээ хаһагдаһан бэлэй. Энэ ушар задагай ябадалтай зарим нэгэшүүлдэ һургаал болоһониинь дамжаггүй.

Леспромхозой энэ томо партийна организациие олон жэлдэ нүхэр Н. Н. Васильев хүтэлбэрилнэ. Хори гаран жэлэй туршада партийна, совет хүтэлбэрилхы тушаалда хүдэлһэн, мэргэжэл шадабаритай, баян дүршэлтэй, хүндэтэй болоһон хүн. Партийна хүдэлмэриин онол аргые ухаамгайгаар хэрэглэхэ, хүн зонтой нягта харилсаатайгаар, тэдэнэй хүсэндэ түшэглэн, этигэл ехэтэйгээр ажал ябуулгаяа эрхилхэ гээшэ ехэ удхатай, үрэ дүн баянтай ушар болоно бшуу.

Байгалай леспромхозой парткомой хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай хуряангытаар эндэ хөөрэгдэбэ. Коллективэй бүхы гэшүүдые хамтын хэрэгэй түлөө харюусалга ехэтэй байдагаар хүмүүжүүлхын түлөө ехэ оролдолго гаргана, яһала ехэ үрэ дүн түйланашье. Энэ түйлалтань имагтал коммунистнуудай эдэбхи ба нэрэ хүндые дээшэлүүлһэнэй, партийна нүлөөгөө улам гүнзэгырүүлэн үргэдхэһэнэй үрэ дүн мүн гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

В. ОРЛОВ.

(Түгэсхэл. Эхиниинь майн 27—28-най номернуудта).

ҺУНГАЛТАДА ЗОРЮУЛАН...

Болохоёо байһан Соведүүдэй һунгалтада зорюулжа, нэгэ үдэрэй семинар КПСС-эй Хурамхаанай райком үнгэргэбэ. Предприятинуудай, колхоз болон совхозуудай партийна организацинуудай секретарьнар, сомсельсоведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэнэр ба секретарьнар, һунгуулиин участково комиссинуудай түрүүлэгшэнэр энэ семинарай хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

Һунгуулиин участково комиссинуудай эрхэ ба уялганууд тушаа, һунгалтын документнүүдые зүбөөр эрхилхэ тухай аймагай Соведэй гүйсэдкомой секретарь А. Ф. Гергесов семинарта хабаадагшадта хөөрэбэ. «Соведүүдэй һунгалтада бэлдэлгын үедэ ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэри һайжаруулха зорилгонууд тухай» асуудалаар партиин райкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагша М. Ж. Борхонов элидхэл хэһэн байна. Һунгалтын үедэ ажалшадые худалдаа наймаанай, соёлой талаар хангаха тухай аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо В. А. Цэтелин хөөрэбэ.

Һунгуулиин аймагай комиссиин секретарь К. П. Бадмаев семинар дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Б. ДАРМАЕВ,
партиин райкомой таһагые даагша.

БАМ—мүнөөнэй агуу барилга

ТАЙГЫН ГҮН РУУ ДУУЛИГШЭД

Газаа зунай түрүүшын амисхал оронхой, аали намдуу, дулаан. Икадай шобхо үндэр саһата хадануудай саанаһаа бултайһан хабарай наран һаргама элшээ ногоорон зэнхыгшэ тала дайдаар сасана. БАМ-ай барилгашадай ажаһуудаг Улюнхаан, Ягдаг һууриндахи байрын гэрнүүд жэрылдэн сайража харагдаба. Улам саашань шэртэхэдэ элдэб түхэлэй адар томо автомашинанууд хойно хойноһоо һубарилдан, Тааза тээшэ зурыһан харгыгаар тооһо үрхирүүлэн холодоно.

Эгээл энэ үедэ һуурин дээгүүр хүсэтэ мотоорой эршэтэйгээр эшхэрэн хүнхинэхэ абяан дуулдажа, барилга-хабсаралгын 572-дохи поездын баазада ажалладаг залуу хүбүүд автомашинаяа түргэн ашаалһаар баруунурагшаа — вертоледой буудал тээшэ яаралтайхан шэглэбэд. Эндэ хүрэжэ ерэхэтэйнь сасуу, Хурамхаанһаа ерэһэн Улаан-Үдын авиапредприятиин «МИ-8» түхэлэй томо вертолет аалихан бууба. БАМ-ай барилгашадта ашаа шэрэдэг энэ экипажай командир Юрий Павлович Меркушин вертолёт сооһоо бууһаар үнөөхи залуу хүбүүдтэй мэндэшэлэлсээд:

— Үсэгэлдэрэй захилай ёһоор, Уоян ошохомнай. 572-дохи СМП-гэй түлөөлэгшэ бии гү? — гэжэ асууба.

Уданшьегүй барилга-хабсаралгын 572-дохи поездын баазаһаа ерэһэн хүдэлмэришэд автомашинаар асарһан барилгада хэрэгтэй элдэб материалнуудаа вертолёдто ашаба. Һүүлээрнь хоёр электро-пеэшэн, хүнгэн онгосо баһал тээбэд. Тиигээд бүхы ашаагаа асарһан дэбтэртээ тэмдэглэжэ, ябаха тээшээ түхеэржэ захалба.

— Һаянай дулаархадань уһа голнууд үерлэжэ, автомашинын ябаха аргагүй болгдоо. Тиигэжэ шухала хэрэгтэй ашаа вертолёдоор абаашанабди. Үдэртэ хоёр-гурбан эрьесэ хэгдэдэг, мүнөөдэр эгээл саада захын участок болохо Уоян дээрэхи барилгашадые хангахамнай. Улюнхаанһаа Уоян хүрэтэр 220 гаран километр зайтай юм. Хоёр эрьесэһээ үлүү хэгдэхэгүй,—гээд пилот-инструктор Владимир Константинович Горячкин хөөрэнэ.

Барилгашадай захиһан ашаа тээһэн үнөөхи вертолёт аргаахан дэгдэжэ, зүүн-урагшаа шэглэн, Уоян тээшэ дүүлибэ. Вертолёдой сонхоор доошоо шэртэхэдэ абаһаар хүнэй ябаагүй хүжэ ногоон нарһан тайга нэмжыжэ, улам саашалхадамнай БАМ-ай барилгашадай барижа байһан автомашинын дардам харгы шара торгон утаһа годируулан татаһан мэтэ дээрэһээ зурын харагдана. Ниидэжэ ябаха үедөө хамта һууһан барилгашан Иван Беломеснов нүүдэл вагонуудай, майхан гэрнүүдэй тобойлдон, хүхэрэн харагдахые обёорон сасуу, харгы баригшадай хэдыдэхи участок (километр) хүрэһэнөө таһалгаряагүй дуулгана.

Нэгэ часһаа үлүүтэйхэн ниидэһэнэймнай удаа саһаар хушагдаһан шобхо үндэр хадануудшье үнгэржэ, хүжэ нарһаар хушагданхай тайга нэмжыжэ, ногоон үнгэтэй майхан гэрнүүд, һая бариг-дажа, һуурилагдажа байһан байшан, гэрнүүд сайран харгдаба. Вертолёднай нэрэгүй шэнэ һуурин дээгүүр элин ниидэһэнэй һүүлээр буудалдаа һуужа, ашаагаа буулгаба. Удаань экипажай командир Ю. Меркушин хоёрдохи эрьесын захил абаад:

— Автомашинын солярка гэнэ гүт? Гурбан часһаа үлэнгүй ерэхэб. Хүлеэжэ байгты —гээд, хооһон боошхонуудые ашаад үнөөхил замаараа саашалаа бэлэй. Элдэб эсын тон шухала хэрэгтэй ашаа тушаажа абаһан 572-дохи СМП-гэй начальник Николай Тимофеевич Базарев буулгагдаһан ашаагаа хаана абаашахыень бүлэг жолоошодтоо заабарилан хэлэбэ.

Иигээдшье БАМ-ай барилгашадые хангадаг вертолёдой экипажай түрүүшын эрьесэ дүүрэжэ, удаадахи буудалыень хүлеэхэ саг тудаа бэлэй.

В. ЖИГЖИТОВ,
Улаан-Үдэ —
Улюнхаан—Уоян.

1975 СОВЕДҮҮДЭЙ ҺУНГАЛГА ИЮНЬ 15

БАЯР ХҮРГЭБЭ

Хүрбын леспромхозой, Хүрбын совхозой, мүн Тээгдэ тосхондо оршодог бусад эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд соёлой байшанда зарлагдаһан һунгалтын урда тээхи суглаанда олоороо сугларба. Энэ суглаан хадаа Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, мүн аймагай болон сомоной Соведүүдэй депутадта дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудтай уулзалтада зорюулагдаба.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ Тээгдын 150-дахи һунгуулиин округһоо һунгагдахаар дэбжүүлэгдэһэн кандидат «Забайкаллес» комбинадай начальник Дмитрий Дмитриевич Серебренниковэй этигэмжэтэ нюур леспромхозой главна механик М. И. Токарев түрүүлэн үгэ абаа. Тиихэдээ кандидадайнгаа ажалай намтарые һунгагшадта хөөрэжэ үгөөд, республикынгаа дээдэ органдо түлөөлһэн кандидадай найдабарииемнай гүйсэд харюулжа шадаха байһандань бидэ этигэнэбди гэжэ мэдүүлээ. Соведүүдэй һунгалтын болохо үдэр округой бүхы һунгагшадые коммунистнууд болон партийна бэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй түлөө дуугаа нэгэ хүн шэнгеэр үгэхыень уряалба.

Тээгдын дунда һургуулиин директор Б. Э. Дагбаев үгэ хэлэхэдээ, манай округһоо һунгагдаха депутадта кандидаднай һургуулиин шэнэ байшан бариха, техническэ кабинет гүйсэд хэрэгсэлээр хангаха хэрэгтэмнай саашадаа али болохоор туһалалсаха бээз гэжэ ехэтэ найдаа. Суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн лэ хүн бүхэн Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, мүн аймагай ба сомоной Соведүүдэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэдэйнгөө түлөө Дээдэ-Хүрбын сомоной Соведэй бүхы һунгагшад дуугаа бүгэдөөрэн үгэхэ байһыень үнэн зүрхэнһөө элирхэйлээ.

Суглаанай эсэстэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат нүхэр Серебренников, мүн нютагай Соведүүдэй депутадта дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудай нэрэһээ Хүрбын леспромхозой хүдэлмэришэн нүхэр Соловьева гэгшэд харюугай үгэ хэлэжэ, эндэ сугларһан һунгагшадай ехэ этигэл найдабари үзүүлһэндэнь баяр баясхалан хүргөөд, ниитын хэрэгэй түлөө бүхы шадабаряа, ухаан бодолоо зорюулха байхабди гэжэ мэдүүлээ.

Д. САНЖИЕВ.

ҺУНГАГШАДАЙ СУГЛААН

Ахын аймагай һунгагшадай түлөөлэгшэд Орлик тосхоной соёлой байшанда сугларжа, Прибайкалиин 803-дахи һунгуулиин округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Бато Семёнович Семёновтой, Ахын 119-дэхи һунгуулиин округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат «50 лет Октября» колхозой мал адуулагша Базар-Сада Цыреторович Нахановтай уулзаба.

Б. С. Семёновой этигэмжэтэ нюур, Орлигой дунда һургуулиин багша Л. Ш. Гомбоева, Б-С. Ц. Нахацаковай — КПСС-эй райкомой эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэриин таһагай хүдэлмэрилэгшэ К. Х. Сандаков гэгшэд депутадта кандидадуудай намтар, тэдэнэй ажал хүдэлмэри тухай сугларагшадта хөөрэбэ.

Суглаанда хабаадагшадай зүгһөө 2216-дахи ПДУ-гай начальник Ю. А. Халзутханов, түбэй больницын врач С. Ж. Мандагаева, аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй секретарь Д. Д. Ошоров, ВЛКСМ-эй райкомой секретарь В. С. Дансаранов үгэ хэлэхэдээ, Б. С. Семёнов, Б-С. Ц. Нахацаков гэгшэдэй кандидатурануудые һайшаан дэмжэжэ байһан тухайгаа мэдүүлбэ. Аймагай ажалшад арадай кандидадуудай түлөө нэгэн һаналаар дуугаа үгэхэ.

Е. ЦЫРЕМПИЛУН.

АРАДАЙ КАНДИДАДУУД

БАДИЕВ А. А.,
КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь. Сэлэнгын аймагай Тохойн 129-дэхи һунгуулиин округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

КРАСИКОВА П. М.,
Хяагтын аймагай Хүдэриин совхозой һаалишан, Хяагтын аймагай Хүдэриин 112-дохи һунгуулиин округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

ЯМПИЛОВ Б. Б.,
Буряадай АССР-эй Композиторнуудай холбооной правлениин түрүүлэгшэ, Улаан-Үдэ хотын Советскэ 4-дэхи һунгуулиин округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

ЧЕРНОУСОВ Г. А.,
«Забайкаллес» комбинадай Байгалай модоной баазын дархан, Кабанскын аймагай Выдринскэ 99-дэхи һунгуулиин округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

ХОРВАТ Л. И.,
Хотонууд хоорондын телефоной станциин телефонистка, Улаан-Үдэ хотын Некрасовска 5-дахи һунгуулиин округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

ЭСЭГЫН ЗААҺАН ЗҮРГӨӨР

ЗУРАГЛАЛ

Володиин эсэгэ Николай Тимофеевич Яньков гартаа ехэл дүйтэй хүн һэн. Модоор элдэбын юумэ уран гоёор бүтээгээд орхихо. Стол, стул, хубсаһанай шкафуудые хүнэй дура татама гоёор хэхэ. «Николай одоол алтан гартай хүн» гэжэ хүршэнэрынь, танил талануудынь магтадаг. Николай Яньковто ямар зэмсэг үгыб даа! Тэрэнэй хайрсагууд соонь модо хюрөөдэхэ, сабшаха, мүлихэ, түнхихэ, харуулдаха гэхэ мэтэ элдэб зэр зэмсэгүүдые Володя гоёшоон харадаг, тэрээгээрнь заримдаа хабтагай модо тайража, энэ тэрэ юумэ дархалаадшье туршадаг һэн. Бишыхан хүбүүнэйнгээ иигэжэ байхые эсэгэнь харахадаа, ехэ баясажа, олон юумэ хэлэнгүйгөөр, хайшан гээд хюрөөгөө барихыень, яажа модо сабшажа, нүхэлжэ, бэе бэедэнь бүхэлжэ һургадаг бэлэй. Володя шубуудта гэрхэнүүдые хэжэ, уляангир мододой үзүүртэ үлгэдэг һэн. Тэдэ гэрхэнүүд соонь мүнөөшье шубууд байрладаг. Стул хэхэ гэжэ зэһээд, тэрээнтэйгээ нилээд носолдоо бэлэй. Һанаһанһаань һурагтүй хүшэр байшаба. Эсэгэнь зарим тэды заабари үгөөд, хүбүүнэйнгээ дархалхыень ехэл анхаралтайгаар харадаг һэн. Володиин бүтээһэн стулые түрэлхидынь яһала һайшааһан байха.

— Эрэ хүн һэн хойноо модонһоо зомгоол унагаажа шадаха ёһотой бшуу даа. Оролдоод байбал, бүришье һайнаар дархалдаг болохош. Эрэ хүн зориһондоо гэдэг юм, — гэжэ эсэгэнь хэлэдэг һэн. Николай Тимофеевич Яньков ажалһаа бусаһаар сайлаад, энэ тэрэ юумэ дархалжа орохо. Володя эсэгынгээ ямаршье ажал хэнгүй, миин һуухыень хэзээшье хараагүй юм. Тэрэ эсэгээл һажаахые оролдохо. Мүн номоо үзэхээ мартахагүй. Сүлөө сагай гарахада, Үдын эрье ошожо, үетэн нүхэдөөрөө футбол намнан нилээд гүйлдэхэ. Волейбол наадаха. Даабаряа саг болзор соонь хэжэ үрдихэ. Багшанарынь Володиие ходол магтаха.

— Һайнаар һуража, ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Муугаар һурадаг хүбүүдтэ туһална, —гэжэ багшанар хэлсэдэг һэн.

Һайндэрнүүдтэ ходол үнэтэ бэлэгүүдээр, элдэбын номуудаар шагнагдадаг бэлэй. Володя наймадахи класс һайн сэгнэлтэнүүдтэйгээр дүүргээ һэн. Тэрэ зундаа эсэгэтэйгээ хамта Буряадай мебелиин, модо болбосоруулгын комбинадай 1-дэхи цехтэ хүдэлэгдэбэ. Цех соо ороходонь, ехэл нэрьеэтэй шууяатай байба. Володя эсэгынгээ гэшхэһэн лэ газарта алдангүй гэшхээд лэ ябаха юм. Орёо нарин оньһон түхеэрэлгэнүүдэй хүсөөр модон отологдоно, гоёон шэрдэгдэнэ, шэлдэл адли ялагар гоё болгогдоно. Юрын лэ модоор гайхамшаг гоё шкафууд хэгдэхэ юм. Гайхахаар, һонирхомоор юумэн ехэл олон байба. Бэлэн болоһон шкафууд машинануудта ашагдана. Эсэгынь хэдэг ажал, тэрэнэй хүдэлмэришэ нүхэдынь Володиин сэдьхэл бодолые хүлгөөн байгаа һэн.

Эсэгэмни хүн зондо тон хэрэгтэй юумэ хэнэ гэжэ досоогоо шэбшэн, Володя ехэл омогорхожо ябаа бэлэй. Модошо дарханай мэргэжэл шудалха гэһэн Володиин һанал бодолынь хүсэлдэмөөр лэ хэбэртэй байба. Энээн тухайгаа Володя хэндэшье хэлээгүй. Зунайнгаа амаралтын дүүрэхэ тээ, Володя эсэгэтэйгээ энэ асуудалаар ехэ удаан хөөрэлдэбэ.

— Ши һурахал ёһотойш. Дээдэ һургуули дүүргэжэ, ёһотойл мэргэжэл шудалха хэрэгтэй. Һураһан далай, һураагүй балай гэжэ дэмы хэлсэдэггүй. Һуралсалаа үргэлжэлүүлһэншни дээрэ, — гэжэ Николай Тимофеевич хүбүүндээ ойлгуулхые хүсэбэ.

— Би хүдэлөөд, үдэшэндөө һурахаб, — гэжэ Володя томоотойгоор хэлэбэ. Нилээд удаан хөөрэлдэбэд. Шортоол даа. Володя өөрынхиеэ алдахаар бэшэ хэбэртэй.

— Зай, өөрөөл мэдэ. Хожом гэртэхиндээ гомдохогүй һаа, хүдэлөөд лэ үзэхэ болоо бэзэш даа. Эрэ хүн зориһондоо гэгшэ гүбэ, — гэжэ эсэгэнь зүбшөөхэ баатай болоо һэн.

Тэрэ гэһээр арбан долоотой хүбүүн 1-дэхи мебельнэ цех соо үзэгдэдэг болобо. Түрүүшээр жэжэ ажал хэдэг һэн. Мебель хэжэ һурахын тула дүй дүршэл, мэргэжэл шадабари хэрэгтэй ха юм. Володя эсэгэтэйгээ зэргэлдээд нилээн хүдэлбэ. Володидоо элдэб «нюусануудаа» дамж[...]

ЗАПОЛЯРИИН ШУЛУУ НҮҮРҺЭН

Мульда гэжэ түмэр замай станци шадар Печорско шаржуулгын фабрикын фундамент, табигдажа байна. Эндэ жэл бүри 3 миллион 700 мянган тонно шулуу нүүрһэнэй концентрат үйлэдбэрилэгдэхэ юм. Воркутагай шулуу нүүрһэнтэй сасуулжа харабал, эндэхи нүүрһэнэй тонно бүхэн соо үнэһэн 10 гаран процентээр бага байна.

Печорско фабрикада мүнөө үеын, бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгэ тодхогдожо, үйлэдбэриин ехэнхи хубинь оньһожоруулагдаха хм.

ТАСС-ай корр.
Воркута, Коми АССР.

СУЛАГАЙ ГЭРЭЛ

Чиркейскэ ГЭС-эй барилгашад түргэн урасхалтай Сулак мүрэниие хааажа эхилбэ. ГЭС-эй аранга хаалта улам үндэр болоно, тэрэнэй үндэрынь 250 шахуу метр байха юм. Тиигэхэдэ Чиркейскэ далай 2,7 миллиард кубометр уһанай багтаамжатай болохо байна. Энэнь станциин 4 агрегадые гүйсэд хүсөөрнь хүдэлгэхэ арга олгохо.

Эндэхи ГЭС-ые бүхы орон бодхооно. Ленинградайхид, жэшээнь, тэрэнэй проект зохёогоо, тиихэдэ түхеэрэлгэ, барилгын материал оронoймнай 200 гаран предприятиһаа эльгээгдэнэ.

Мүнөө энэ электростанциин түрүүшын агрегат хүдэлгэгдэнэ. Тэрэнэй ашаглагдажа эхилһээр 4 һара болоо. Энэ үе соо 100 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдөө. Табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй дүүрэтэр энэ ГЭС-эй гурбан агрегат ашаглалгада оруулагдаха юм. Тиихэдэ энэ электростанци 1 миллион киловатт электрын элшэ үйлэдбэрилхэ хүсэтэй болохо.

Чиркейскэ далай хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ нилээд нүлөөтэй байха юм. Ган гасуурта дайрагдадаг 300 мянган гектар газар энэ далайһаа уһалагдаха байна. Эндэ иимэ далайн бии болоһон ушарһаа 10 мянган гектар шэнэ газар ашаглажа болохоор хүлеэгдэнэ.

В. РАТЕНКОВ,
ТАСС-ай корр.
Махачкала.

РСФСР АВТОНОМИТО ОБЛАСТЬНУУДАЙ ҺОНИН

ЭЗЭН ЁҺООР ХАНДАЖА...

Карелиин АССР-эй Лахколампиин, Валдайн, Кондопогой болон модо бэлэдхэлгын бусад предприятинуудай ажалшад табан жэлэй эхинһээ мянган гектар ой модо алмаба. Тэдэнэр «Узуурһаань үзүүртэнь хүрэтэр хэрэглэе» гэһэн уряа доро хүдэлдэг юм. Урдань, хаягдадаг байһан модоной үзүүр, гэшүүһэн мүнөө хэрэглэгдэдэг болоо.

Республикын ой модоной ажахын предприятинуудта тусхай цехүүд ашаглалгада оруулагдаад, картон, газетын саарһан, саарһан мэшээгүүд бэлдэгдэнэ. Нарһанай набшаһаа залуу малай тэжээлдэ оролсодог гурил абтана. Лахколампиин леспромхозой хүдэлмэришэд, мастер болон инженернүүд модоной үлэдэһэ хэрэглэхэ талаар илангаяа һайн дүнгүүдые түйлажа шадаа.

Н. МИЛОВ.
ТАСС-ай корр.
Петрозаводск.

«ЕХЭ ВОЛГО»

Башкирай автономито республикын нииcлэл хотодо нээгдэһэн уран зурагай выставкэ «Ехэ Волго» гээд нэрлэгдэнхэй. Татарай, Удмуртын, Мариин, Чувашай, Хальмагай АССР-нүүдэй, Горьковско, Волгоградска, Саратовска болон Поволжын бусад областьнуудай уран зураашадай һүүлэй үедэ бүтээһэн 300 гаран зураг энэ выставкэдэ табигдаа.

КамАЗ-ай барилгашадай, [...]

САХЬЯНОВ В. А.,
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо. (Хяагтын аймагай Слободско 109-дэхи һунгуулиин округ).

КОЛОДИНА В. А.,
Улаан-Үдын Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой 16-дахи цехэй радист. (Улаан-Үдэ хотын Чайковско 29-дэхи һунгуулиин округ).

АСЕЕВ А. С.,
Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой начальник. (Улаан-Үдэ хотын Индустриальна 24-дэхи һунгуулиин округ).

АНТАКШИНОВА И. А.,
Улаан-Үдын Октябрьска районой ажалшадай депутатадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ. (Улаан-Үдэ хотын Октябрьска 47-дохи һунгуулиин округ).

АРЕФЬЕВ А. Д.,
Хоринн леспромхозой бригадир. (Хоринн аймагай Ашангын 148-дахи һунгуулиин округ).

ВОСТРИКОВА В. И.,
Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ прибор бүтээлгын заводой слесарь-хабсаргагша. (Улаан-Үдэ хотын Лысогорско 14-дэхи һунгуулиин округ).

СМОЛИН А.В.,
Загарайн аймагай «Гигант» колхозой түрүүлэгшэ. (Загарайн аймагай һунгуулиин Бэрээнэй 74-дэхи округ).

Советүүдэй һунгалтые угтуулан

ШАДАЛААРАА ОРОЛДОН

«Агитаторай, пропагандистын булан» эмхидхэгдэжэ, тэдэнэй хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэдөө хэрэглэхэ ном ба брошюранууд табигдаба. Тэдэнэй нэгэниинь Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ совет арадай түйлаһан Илалтада зорюулагдаһан байха юм.

Картотекэнүүдэй нэгэниинь болохоёо байһан Советүүдэй һунгалтада зорюулагдана. Тэрэнь «В. И. Ленин совет һунгуулиин системэ тухай», «Совет һунгуулиин системын демократическа ёһо гуримууд», «Арадай ажабайдал һайжаруулга — партиин гол зорилго», «Пропагандист, агитаторнуудай хэрэглэхэ методическа материалнууд» гэһэн таһагуудтай юм.

Манай библиотекын хүдэлмэрилэгшэд тосхоной соёлой байшангай коллективтэй хамта Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын полевой станууда, һаалиин фермэнүүдтэ, отарануудта ошодог заншалтай. Энэ хүдэлмэреэ һунгалтада бэлдэлгын үедэ бүри эдэбхижүүлхэ байнабди. Таряашад болон малшадта мүнөө ошоходоо, һунгуулиин дүрим ба арадай кандидадуудай намтар тухай, һүүлэй жэлнүүдтэ Буряад ороной, мүн аймагай экономико болон соёл культурын хүгжэлгэ тухай асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэбди. Мүнөө Советүүдэй депутадта кандидадуудтай уулзалга болоно байна. Тиимэ уулзалгануудые бэлдэхэ, үнгэргэхэ хэрэгтэ библиотекын хүдэлмэришэд баһал хабаадалсадаг байха юм.

Библиотекын хүдэлмэришэдэй дунда агитаторнууд олон. Тэдэнэр энэ даабаридаа харюусалгатайгаар хандажа, өөһэдынгөө участогуудта ошоно, элдэб темэнүүдээр хөөрэлдөө хэнэ, һунгагшадай асуудалнуудта харюу үгэнэ. Бидэнэр Советүүдэй һунгалтада бэлдэлгын үедэ «Агитатор», «Политическое самообразование» журналнуудта, «Агитаторай блокнодто», «Правда», «Буряад үнэн», «Правда Бурятии» газетэнүүдтэ хэблэгдэһэн материалнуудые үргэнөөр хэрэглэдэг болонхойбди. Тиигэжэ энэ шухала кампаниин үедэ бидэнэр Ивалгын ОПХ-гай партийна комитедэй ажал ябуулгада шадалаараа оролдон туһалхые хүсэнэбди.

Я. БАДМАЕВА,
Ивалгын библиотекые даагша.

...У ИЛАЛТАДА ЗОРЮУЛЖА...

(Редакцида ерэһэн бэшэгүүдэй шэнжэлэл)

янууд редакцида орожо, газетымнай хуудаһануудта толилогдоо һэн.

Илалтын һайндэрые угтуулан, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ Совет Армиин сэрэгшэдэй, бүхы совет арадай гаргаһан баатаршалгые үргэнөөр, удха түгэлдэрөөр бэшэжэ, газетэдээ толилхо хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулһан байгаабди. Тиигээд 1974 оной намарһаа эхилжэ, газетын хуудаһануудта «Агуу Илалтын 30 жэлэй ойдо» гэһэн тусхай гаршаг бии болгогдоо һэн. Мүн тиихэдэ энэ хэрэгтэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай болон ажалай ветерануудые, хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэдые олоор хабаадуулха гэжэ шиидээд, олон мянган уншагшадтаа хандаһан байгаабди. Газетын эдэбхитэд, ветерануud манай хандалгада харюусажа, олон тоото дурсалгануудые, бэшэгүүд ба зураглалнуудые редакцида эльгээһэн байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда совет арадай илаһаар 30 жэлэй алдарта ойдо зорюулагдаһан темээр бүхыдөө 300-гаад материал редакцида оробо. Энэньшье ойлгосотой. Буряад ороной олон мянгаад хүбүүд, басагад дайнай түрүүшын үдэрнүүдтэ Улаан Армиин зэргэдэ жагсажа, түрэл һайхан Эхэ ороноо, Агуу Октябриин түйлалтануудые, арад зоноойнгоо зол жаргалые фашис булимтарагшадһаа хамгаалха хэрэгтэ ами наһаяа хайрлангүй, баатарлигаар тэмсэһэн юм. Манай республикаһаа дайнда мордогшодой дундаһаа 34 сэрэгшэ Советскэ Союзай Геройн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байгаа. Тиихэдэ фронтнууд дээрэ баатарлигаар тэмсэһэн республикымнай 8 сэрэгшэ солдадай Алдар солын гурбан орденой дүүрэн кавалер болоһон юм. Хэдэн мянгаад сэрэгшэд ССР Союзай дайшалхы орден ба медальнуудаар шагнагданхай. Эдэ бүгэдөөр манай республикын ажалшад, илангаяа залуушуул омогорхохо ёһоороол омогорхоно бшуу. Тиимэһээл Илалтын һайндэртэ зорюулагдаһан материалнууд редакцида олоор ороһон байгаа гээд эндэ онсолон тэмдэглэе.

Дайнай хатуу шанга жэлнүүдтэ нютагтаа үлэһэн үбгэд, эхэнэрнүүд, эдир залуухан үхибүүд «Бүхы хүсэеэ фронтдо!» гэһэн уряа доро габшагай һайнаар хүдэлжэ гараһан түүхэтэй. Манайшье республикын предприятинуудта, колхоз ба совхозуудта энэ хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрһэн байгаа. Хэдэн олон бригадануудай, цех ба участогуудай коллективүүд дайнай үедэ үдэр бүриингөө даабариие хододоо 150—200 процент дүүргэжэ, эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг һэн. Дайнай фронтнууд дээрэ тэмсэжэ байһан совет сэрэгшэдтэ республикын ажалшад хаба шадалаараа туһалжа, хэдэн мянгаад дулаан хубсаһа, бээлэй ба бусад зүйлнүүдые эльгээһэн юм. Тиихэдэ дайшалхы зэбсэг — самолёдуудые, танкнуудые бүтээхэ хэрэгтэ Буряадай арад зон олон миллион түхэриг мүнгэ суглуулһан байгаа. Зэдын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшээр тэрэ үедэ хүдэлжэ байһан Пурба Мункуевич Мункуевай бүлэ өөһэдынгөө ноосэ мүнгөөр дайшалхы самолёт худалдажа абаад, фронтдо бэлэглэһэн юм. Эдэ бүгэдэн тухай баһал олон бэшэг редакцида орожо, газетэдэ тунхаглагдаһан байтэ зорюулагдажа редакцида на.

Агуухэ Илалтын һайндэрорoһон материалнуудай олонхинь газетэдэмнай гаргагдаһан юм. Тэдэнэй авторнуудай дундаһаа **О. Цыбиков** (Улаан-Үдэ хото), **Д. Занбадаров** (Хурамхаанай аймаг), **С. Хандажапов, Д. Цыренов** (Улаан-Үдэ хото), **Ж. Цыдыпов** (Хяагтын аймаг) болон бусадые онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эдэ нүхэд дурсагдаһан темээр олон материалнуудые һонирхолтойгоор бэшэһэн байна. Тиихэдэ дайнай олохон ветерануud дайшалхы зам тухайгаа дурсалгануудые бэшэжэ, редакцида эльгээгээ. Тэдэнэй дундаһаа байлдаануудай үедэ баатарлигаар тэмсэжэ, Эхэ оронойнгоо дээдын шагнал хайрада — Ленинэй ордендо хүртэһэн **Н. Цыбеновые** тэмдэглэмээр.

Совет арадай Агуу Илалтада зорюулагдаһан бүхы материалнуудые майн 9 болотор бултыень газетэдэ хэблэжэ шадаха аргагүй байгдаа. Тиимэһээ үшөө хэрэглэгдээгүй олон материал саашадаа «Арадай мүнхэ дурасхаал», «Дүлэтэ жэлнүүдэй баатарнууд» гэһэн гаршагууд доро толилогдохоор хараалагдана. **Илалтын темээр статья ба корреспонденцинүүдые, зураглал болон тобшохон мэдээсэлнүүдые бэшэһэн бүхы авторнуудта ехэ баяр баясхалан хүргөөд, саашадаа манай газетэдэ бусад асуудалнуудаар хододоо бэшэжэ байхыень үнэн зүрхэнһөө хүсэнэбди.**

Агуухэ Илалтын 30 жэлэй ойн һайндэрые манай республикын ажалшад баяр баясхалантайгаар тэмдэглэбэ. Энэ үдэртэ бэлдэлгын үедэ республикын хүдөө нютагуудта хэдэн олон хүшөө-памятнигууд бодхоогдоо, һонирхолтой уулзалга ба үдэшэнүүд болоо. Мүн бусад олон хэмжээ ябуулганууд үнгэргэгдэһэн байна. Эдэ бүгэдэ тухай баһал олон мэдээсэлнүүд редакцида ороһон байха юм.

Газетын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан олон тоото уншагшадтаа, хүдэлмэришэн ба хүдөө бэшэгшэдтээ гүн сэдьхэлэй баяр үшөө дахин хүргөөд, тэдэнэй саашанхи хүдэлмэридэ айхабтар ехэ амжалта түйлажа, Советскэ Союзай Коммунис партиин ээлжээтэ XXV съездые ажалай шэнэ бэлэгүүдтэйгээр угтахыень хүсэнэбди.

ШҮҮМЖЭЛЭЛ БА ШЭНЖЭЛЭЛ

БУРЯАД ХЭЛЭНЭЙ ШЭНЭ СИНТАКСИС ТУХАЙ

1974—1975 онуудай һуралсалай жэлдэ 7-дохи класс шэнэ программаар зохёоһон синтаксис үзэжэ эхилбэ. Тус номые Д. Д. Дугар-Жабон Д. Н. Доржиев хоёр зохёогоо **(Буряад хэлэн, III хуби, Улаан-Үдэ, 1974 он).**

Буряад һургуулинуудта синтаксис үнинэй заагдана, багшанар тэрэнние заахаар яһала дүй дүршэлтэй болонхой. Буряад хэлэнэй синтаксисые һургуулида заалга иимэ түүхэтэй юм. Буряадай автономито республикын тогтоһон түрүүшын жэлнүүдтэ түрэлхи хэлээр номууд, тэдэнэй тоодо синтаксис ехэ хэрэгтэй болоһон юм. Теэд тэрэ үедэ буряад хэлэнэймнай синтаксисэй асуудалнууд теоретическэ, лингвистическэ талаһаа шэнжэлэгдээгүй байһан шуу. Тэрэ сагта хальмаг хэлэ шэнжэлһэн А. Бобровниковой грамматика хэблэлдэ гаранхай байгаа. **(А. Бобровников. Грамматика монгольско-калмыцкого языка, Казань, 1849).**

Буряад хэлэнэй синтаксисые научна талаһаань шэнжэлэлгын эхи заха эгээл түрүүн профессор Г. Д. Санжеев табиһан юм. Тэрэ үедэ тус эрдэмтэ монгол хэлэнүүдэй, тэдэнэй тоодо буряад хэлэнэй синтаксис шудалжа, иимэ зохёолнуудые хэблээ:

1. Синтаксис монгольских языков (практическое пособие для переводчиков, востоковедных школ и самостоятельного изучения монгольских языков), Москва, 1974; 2. Синтаксис бурят-монгольского языка (пособие по синтаксису для учителей средних школ по родному языку), Улан-Удэ, 1940).

Профессор Г. Д. Санжеевэй эдэ хүдэлмэринүүд һургуулида үзэхэ синтаксисэй үндэһэн һууринь боложо үгөө. Тус хүдэлмэринүүд соогоо буряад хэлэнэй синтаксис тухай автор олон янзын һонирхолтой бодол, һанамжануудые оруулһан юм. Нэрлэхэдэ, буряад хэлэндэмнай ушарлагша, нүхэсэл мэдүүлэл үгы, тэдэнэй орондо дэлгэрэнгы гэшүүн бии гэжэ автор бэшэнэ. Энээниинь хожом эрдэмтэд арсаһан, буруушааһан юм.

Профессор Г. Д. Санжеевэй зохёолнуудта үндэһэлжэ, 1940 ондо Ц. С. Сультимовай зохёоһон (оршуулһан) эгээл түрүүшын синтаксис һургуулиин учебник болгогдон хэблэгдээ **(Ц. С. Сультимов Бурят-Монгол хэлэнэй синтаксис, Улан-Удэ, 1940).** Тус синтаксисые хэблэлгэ хадаа буряад хэлэ заалгада ехэ аша туһа хүргэһэниинь лабтай. Учебнигэй теоретическэ хубидань иимэ асуудалнууд оронхой байгаа: 1. Мэдүүлэл, 2. Мэдүүлэлэй юрын гэшүүд ба дэлгэрэнгы мэдүүлэл. 3. Нэрлүүлэгшэ. 4. Хэлэгшэ. 5. Сложно мэдүүлэл. 6. Деепричастна, причастна оборот. 7. Дэлгэрэнгы элирхэйлэгшэ. 8. Дэлгэрэнгы нэмэлтэ. 9. Дэлгэрэнгы нэрлүүлэгшэ. 10. Сэхэ ба тааралдаһан хэлэлгэ. **Эдэ асуудалнуудаар һурагшадай дүүргэхэ упражненинүүд үгтэнхэй.**

1946 ондо һургуулиин хоёрдохи синтаксис хэблэгдээ. Тэрэнэй авторнууд Д. А. Алексеев, М. Н. Имехенов, Д. Д. Дугар-Жабон **(Бурят-монгол хэлэнэй грамматика, синтаксис, Улан-Удэ, 1946).** Энэ ном соо синтаксисэй зарим асуудалнууд шэнээр тайлбарилагдаа һэн. Нэрлэхэдэ, дэлгэрэнгы гэшүүд (дэлгэрэнгы нэмэлтэ, дэлгэрэнгы хэлэгшэ г. м. орхигдожо, тэдэнэй орондо ушарлагша, нүхэсэл мэдүүлэлнүүдтэй сложно мэдүүлэлнүүд г. м. үгтэнэ. Синтаксисые хоёр хуби болгожо хубааһан: простой мэдүүлэлэй синтаксис ба сложно мэдүүлэлэй синтаксис. Учебник соо иимэ асуудалнууд тайлбарилагданхай: 1. Мэдүүлэл тухай юрэнхы мэдээнүүд. 2. Простой мэдүүлэлэй синтаксис: нэрлүүлэгшэ, хэлэгшэ (простой, составной), юрын гэшүүд (нэмэлтэ, элирхэйлэгшэ, ушарлагша); дутуу, нэрлэһэн, нюургүй, тодо бэшэ нюуртай мэдүүлэлнүүд; нэгэ түрэл гэшүүд, мэдүүлэлэй грамматическа холбоогүй үгэнүүд. 3. Сложно мэдүүлэлэй синтаксис (сложно-ниилэлдэһэн, дахалдаһан сложно мэдүүлэлнүүд).

Дээрэ нэрлэгдэһэн асуудалнуудта олон янзын, тэрэ үеын уран зохёолнуудһаа абтаһан упражненинүүдые үгэнхэй.

Синтаксисэй энэ хоёрдохи хэблэл нэгэдэхи хэблэлдэ орходоо һураггүй һайжарһан байгаа. Һургуулиин синтаксис гурбадахи хэблэлдээ 1951 ондо гараа. Тэрэнэй теоретическэ хубинень профессор Т. А. Бертагаев бэшэһэн юм. Профессор Т. А. Бертагаев буряад хэлэнэй синтаксисые үргэн ехэ материал хэрэглэжэ, гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ, тэрэнэй олон асуудалые шэнээр тайлбарилжа үгэһэн юм. Буряад хэлэнэй (булта монгол хэлэнүүдэй) синтаксисэй асуудалнууд тухай бэшэһэн профессор Т. А. Бертагаевай һанамжанууд мүнөө үедэ зүб гэжэ мэдэрэгдэһэн, баталагдаһан юм. Тус эрдэмтын хүтэлбэри доро гараһан һургуулиин синтаксис 9 дахин хэблэгдээ. (Һүүлшынхинь 1967 ондо гараа).

Синтаксис соогоо иимэ асуудалнуудые тайлбарилна. 1. Простой (мэдүүлэлнүүд тухай юрэнхы мэдээнүүд) мэдүүлэл тухай ойлгосо, мэдүүлэл соохи үгэнүүдэй холбоо). 2. Простой мэдүүлэлэй синтаксис (нэрлүүлэгшэ, хэлэгшэ, юрын гэшүүд — нэмэлтэ, элирхэйлэгшэ, ушарлагша; простой мэдүүлэлэй байгуулга — дутуу мэдүүлэлнүүд, нюуртай, нюургүй, тодо бэшэ нюуртай, нэрлэһэн мэдүүлэлнүүд; нэгэ түрэл гэшүүд, мэдүүлэлэй гэшүүдтэй грамматическа холбоогүй үгэнүүд (хандалга, оролто үгэнүүд, тусгаарлалга, обородууд — юрын ба бэеэ даахан); 3. сложно мэдүүлэл: сложно мэдүүлэл тухай юрэнхы ойлгосо, союзтай сложно мэдүүлэлнүүд, ниилэлдэһэн сложно мэдүүлэлнүүд, дахалдаһан сложно мэдүүлэлнүүд.

Дээрэ хэлэгдэһэн олон ондоо авторнуудай бэшэһэн синтаксисэй хэблэлнүүд хадаа буряад хэлэ һургуулида заалгада аргагүй ехэ аша туһа хүргэһэн, хэблэлһээ хэблэлдэ һайжарһан, мүнөө үедэ тэдэнэр научно-методическа талаһаа һайн шанараа алдаагүй гэхэдэ болоно.

1974 ондо гараһан һургуулиин шэнэ синтаксис тэрэнэй түрүүшын хэблэлнүүд дээрэ үндэһэлэгдэн зохёогдоо. Профессор Т. А. Бертагаевай простой ба сложно мэдүүлэлнүүд тухай һанамжанууд тус хэблэл соо тэрэ зандаа үлэнхэй.

1974—1975 онуудай һуралсалай жэлдэ 7-дохи классууд шэнэ хэблэлэй синтаксис үзэжэ эхилбэ гэжэ дээрэ хэлэгдэһэн байна. Шэнэ программаар зохёогдоһон энэ синтаксис түрүүшынхи хэблэлнүүдтэ орходоо яһала илгаатай. 1. Шэнэ иимэ асуудалнууд оронхой: үгэнүүдэй холбоо, стилистикэ, буряад хэлэн тухай юрэнхы мэдээн. 2. Һурагшадай хэлэлгэ хүгжөөлгэдэ ехэ анхарал табигдана. 3. Түрүүшын класста үзэһэнөө үргэнөөр дабталга (IV, V, VI класста үзэһыень дабтаха тусхай асуудалнууд үгтэнэ). 4. Упражненинүүдэй текстнүүдынь мүнөө үеын уран зохёолнууд сооһоо абтанхай. 5. Үгтэһэн упражненинүүдынь олон янзын даабаринуудтай (зураха, бэшэхэ г. м. даабариһаа гадна, нэмэлтэ даабаринуудтай: сочинени бэшэлгэ, хамтадхаһан упражненинүүдые дүүргэлгэ г. м.). 6. Ном соо арсалдаатай, хүсэд шэнжэлэгдээдүй асуудалнууд ороогүй гэхэдэ болохо. 7. Учебник соо зарим асуудалнуудые авторнууд шэнээр гү, али эли тодо болгожо, нэмэжэ тайлбарилаа.

Шэнэ синтаксис соо ороһон теоретическэ материал 7-дохи, 8-дахи классуудта ингэжэ хубаагданхай. 7-дохи класста: үгын холбоо, простой мэдүүлэл. Хоёр бүридэлтэ мэдүүлэлэй шухала гэшүүд — нэрлүүлэгшэ, хэлэгшэ. Мэдүүлэлэй юрын гэшүүд — нэмэлтэ, ушарлагша, элирхэйлэгшэ, нэгэ бүридэлтэ мэдүүлэл — нюургүй, нэрлэһэн, дутуу г. м. мэдүүлэлнүүд. Мэдүүлэлэй нэгэ түрэл гэшүүд. Мэдүүлэлэй гэшүүдтэй грамматическа холбоогүй үгэнүүд. Мэдүүлэлэй тусгаарлагдаһан гэшүүд. Обородууд 8-дахи класста: сложно мэдүүлэл (сложно мэдүүлэл тухай ойлгосо: ниилэлдэһэн сложно мэдүүлэлнүүд). Дахалдаһан сложно мэдүүлэлнүүд. Нүхэсэл мэдүүлэлнүүдэй янзанууд. Союзгүй сложно мэдүүлэлнүүд. Холимог сложно мэдүүлэлнүүд. Сэхэ ба өөршэлэн хэлэлгэ. Стилистикэ. Буряад хэлэн тухай юрэнхы мэдээн.

Шэнэ синтаксис болбол дээрэ хэлэгдэһэн һайн талануудһаа гадна, дутуу дундануудтай гэжэ һанагдана. Манай һанахада, тэрэ иимэ дутуу дундануудтай гэбэл:

Нэгэдэхеэр, синтаксисэй эхиндэ дабтаха гэжэ үгтэһэн асуудалнууд хайша хэрэгээр абтанхай: а). дабтагдаха олон асуудалнууд ороогүй (нэрлэхэдэ, фонетикэһээ нэгэшье асуудал үгы); б). асуудалнуудынь ехэнүүд, тодорхой бэшэ; в). һурагшадай эхин классуудта үзөөгүй асуудалнуудшье ушарна. Жэшээлхэдэ: «Хэлэнэй ба поэтическэ метафора хоёрой илгаа ологты».

Хоёрдохёор, — үгэнүүдэй холбоо гэһэн темын урда синтаксис тухай ойлгосо үгэхэ хэрэгтэй байгаа. Һурагшад синтаксис гэжэ эрдэм **үгын холбоо ба мэдүүлэл үзэдэг** гэжэ ойлгохо ёһотой (энээн тушаа эхин һургуулиин номууд соо хэлэгдэнэгүй).

Гурбадахяар, авторнууд ном соо олон газарта дүримүүдээ ойлгосогүйгөөр, унжагайгаар бэшэнэ. Жэшээлхэдэ, 15-дахи нюурта үгэнүүдэй холбоонууд бэе бэетэйгээ иимэ гурбан янзын аргаар холбогдодог: тааралдал, хүтэлбэри, шадарлал гэхын орондо ингэжэ бэшэгдэнэ: «Дахалдаһан холбоо үгэнүүдэй дулдыданги (тодорхой ёһон) хубинь морфологическа формо дээрэһээ тааралдал, хүтэлбэри, шадарлал гэһэн гурбан янза болон илгарна».

Дүрбэдэхеэр, простой мэдүүлэл гэжэ хуби соо үгтэһэн материалда дутуунууд бии: 1. Мэдүүлэл тухай ойлгосо үргэдхүүлхэ, тэрэнэй шанар шэнжэ тухай хэлэхэ («модальность», «предикативность», «интонационноудхын талаһаа дүүрэн») гэхэ мэтын ойлгосо, теэд эдэ терминүүдые нэрлэһэнэй хэрэггүй.

Табадахяар, «простой глагольно хэлэгшэ ганса үргэлжэлһэн деепричастяар гарадаг гэжэ авторнууд бэшэнэ. Манай һанахада, простой глагольно хэлэгшэ хадаа ондоо деепричастинуудаар гаража болодог.

Зургаадахяар, бүридэмэл нэрэ хэлэгшын туһалагша хубидань **ёһотой, хэбэртэй, хэрэгтэй** гэхэ мэтын үгэнүүд хэрэглэгдэдэг гэжэ ном соо хэлэгдэнэ (35-дахи нюур). Манай һанахада, эдээнһээ гадна, туһалагша хубида үйлэ, байдал харуулһан глаголнууд хэрэглэгдэжэ болодог: Аха **буутай ерээ.** Тэрэ **хүхюун бусаа.**

Долоодохёор, буряад хэлэнэй пунктуацида зарим сэглэлтын тэмдэгүүд, илангаяа запятой табилга (сложно мэдүүлэл, оборот, тусгаарлалгада) хүсэд шэнжэлэгдээдүй байха юм. Учебник соо энэ асуудал мүн баһа хүсэд шиидхэгдээгүй. Жэшээлхэдэ, авторнууд иимэ мэдүүлэлнүүдтэ запятой юундэшьеб табинагүй: «Бидэнние, Совет ороной үхибүүдые (?) гайхамшагта һайхан ерээдүй саг хүлеэжэ байна. (106-дахи нюур). «Илангаа һүүлэй үедэ, энэ коммунис бригада эмхидхэһэнһээ хойшо (?) колхозой залуушуулай дунда жаяг заршам, эмхи гурим һайжараа (106-дахи нюур) г. м.

Манай бодоходо, тусгаарлалгын **дүримүүдые** бодожо үзэхөөр (106-даахи нюур). Юундэб гэхэдэ, жэшээнүүд соонь тусгаарлагдахагүй үгэнүүд тусгаарлагдана.

Наймадахяар, **(стилистикэ)** (программа соо «практическа стилистикэ» гэһэн хубида авторнууд үсөөн упражненинүүдые үгөө. Текст соо ямар лексикэ (нейтральна номой, яряанай), ямар стиль бэ (уран зохёолой, публицистическэ) гэһэн даабаритайгаар упражненинүүдые үшөө үгэхэ һэн.

Юһэдэхеэр, авторнуудай сложно мэдүүлэлэй синтаксис соо үгтэһэн шэнэ юумэнүүд дутуугаар, ойлгосогүйгөөр үгтэнхэй (нэрлэхэдэ, холимог мэдүүлэл г. м.). Тиимэһээ тэдэнние тус хуби сооһоо абажа хаяад, хуушаарнь орхихо.

Арбадахяар, «Буряад хэлэн тухай тобшо мэдээн» гэһэн темээр иимэ һанамжанууд бии: 1. Литературна хэлэн тухай ойлгосо үргэдхэхэ (национальна хэлэнэй хүгжэһэн, дээдэ шата, нормотой, хоёр янзатай — аман ба бэшэмэл г. м.). 2. Мүн баһа нютаг хэлэнүүдэй шанар шэнжэ хүсэд ойлгуулха (хэлэнэй хуби, ганса аман, яряанай хэлэнэй үүргэ дүүргэлгэ, литературна, хэлэнэй мэдэл, нүлөө доро байдаг г. м.).

Дээрэ хэлэгдэһэн дутуу дундануудһаа гадна, үшөө иимэ һанамжануудые хэлэе: 1. Номойнгоо дахин хэблэгдэхэдэ (түрүүн программа соо) **хэлэлгын культура** гэһэн темэ оруулха (хэлэлгын культура ба стилистикэ). Юундэб гэхэдэ, энэ темэ теоретическэ, ехэнхидээ практическа талаһаа ехэ удха шанартай. Һурагшадые литературна хэлэнэй нормодо, илангаяа орфоэпическэ нормодо һургалгада ехэ аша туһа хүргэхэ байна. 2. Дахинхи хэблэлдээ авторнууд номойнгоо лексикэдэ ехэ анхаралаа табиха ёһотой. Һурагшадаймнай хэлэн үгэнүүдээр баян бэшэ, үгытэй, уран гоё бэшэ гэжэ мэдээжэ. Тиимэһээ ном соохи упражненинүүдэй текстын үгэнүүдээр һурагшад хэлэйнгээ словарь баян болгоно бшуу. Литературна хэлэнэй элдэб үгэнүүд, терминүүд (ниитэ-политическэ, научна г.м.), олон янзын темэһээ абтаһан (хүдөө ажахы, промышленность, техникэ, транспорт г.м.) үгэнүүд упражнениин текст соо үргэнөөр хэрэглэгдэхэ ёһотой. Теэд үгэнүүдые упражненинүүдтээ оруулхадаа, иимэ юумэнүүдые хараадаа абахаар:

1. Үгэнүүдэй олон, үсөөнөөр хэрэглэлгэ. (Жэшээлхэдэ, буряад хэлэндэ олон үсөөнөөр хэрэглэгдэдэгээрээ эгээл олон үгэнүүд — юумэнэй нэрэнүүд, глаголнууд, тэмдэгэй нэрэнүүд болоно):

2. Һурагшадай активна ба пассивна словарьта орохо үгэнүүдые хараадаа мүн баһа абаха. Активна словарьта орохо үгэнүүдынь пассивна словарьта орохо үгэнүүдтэ орходоо һураггүй олон байха зэргэтэй.

3. Үгэнүүдые абахадаа, тэдэнэрээ лексико-семантическа талаһаа харалсаха (жэшээлхэдэ, үгэнүүдэй олон удханууд, сэхэ ба шэлжэдэг удханууд оролсохо).

4. Учебник соохи упражненинүүдые дахин хаража үзэхэ. Ном соо олон янзын даабаритай (ганса доогуурнь **зураха, олохо** гэхэ мэтын адлирхуу даабари олоор үгэнгүй), зохёохы удхатай упражненинүүдые оруулха. Һурагшад тэдэниие дүүргэхэдээ, ухаан бодолоо гүйлгэхэ, бодожо үзэхэ ёһотой.

5. Авторнууд ном соогоо терминүүдые хайша хэрэгээр хэрэглэнэ. Һурагшадта ойлгосогүй, таарахагүй терминүүдшье бии, нэрлэбэл: хавагай нэмэлтэ, болзоогой мэдүүлэл, һаармаг үгэ (нейтральна үгэ), нэрлүүлэгшын үлхөө гэхэ мэтэ. Нэгэ нэгэ терминүүдээ олон янзаар һэлгэжэ нэрлэнэ: тодорхой нюуртай мэдүүлэл (тодо бэшэ нюуртай мэдүүлэл гэхын орондо), һалгаагдаагүй холбоо үгэнүүд — һалгагдахагүй холбоо үгэнүүд, нягта холбоо үгэнүүд (тогтомол холбоо үгэнүүд гэхын орондо).

Ойлгосогүй терминүүдые хэрэглэхэдэ, һурагшад хэлэгдэһэн грамматическа категориие ойлгожо ядадаг, тиимэһээ багшын хүдэлмэридэ һаалта болодог гэжэ мэдээжэ.

6. **Учебник** соо техническэ талаһаа олон алдуунууд бии. Авторнуудай бэшэһэн дүримүүд, даабаринууд заримдаа упражненинүүдһээ илгагдангүй, адли шрифтээр бэшэгдэнэ.

Дээрэ нэрлэгдэһэн дутуу дундануудые удаадахи хэблэлдээ усадхаха бээз гэжэ найдагдана.

Э. РАДНАЕВ,
БГПИ-гэй доцент.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

СЭЛЭНГЫН АЙМАГТА

ДРУЖИННИГУУД ОЛОШОРНО

Галуута-Нуур тосхондо худэлмэришэдэй пайл дуранай 267 гэшүүдые нэгэдүүлһэн 14 дружина хүдэлнэ. Бүхы дружиннигууд тангаригаа угэнхэй, тэдээндэ үнэмшэлгэ ба значогууд барюулагданхай. Галуута-Нуурай поселково Совет дэй мэдэлэй газар дээрэхи предприяти болон эмхи зургаачуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна эхин организацинуудай секретарьнар дружинын бүридэлдэ ороно. Дружина бүхэнэй хүдэлмэриин түсэб поселково Совет дэй гүйсэдкомой зүблөөн дээрэ баталагдаа.

Галуута-Нуурай поселково Совет дэй дэргэдэ 7 хүнһөө бүридэһэн нүхэдэй сүүд хүдэлнэ. Тэрэниие В. А. Горьбик арба гаран жэл соо хүтэлбэрилнэ.

Багша Т. М. Штукаревагай хүтэлбэрилдэг поселогой эхэнэрэй совет дэй хүдэлмэри муу бэшээр табигданхай. Совет дэй бүридэлдэ 36 эхэнэр тоологдоно. Эхэнэрэй совет үхибүүдтэй үнгэргэхэ хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулдаг, кинофильмнүүдые гаргаха үедэ клубта, үдэшэндөө гудамжануудта дежурладаг заншалтай. Үхибүүдээ хүмүүжүүлдэггүй, жаяг заршам эбдэдэг хүнүүд бүридхэлдэ абтанхай.

КУКУРУЗАШАДАЙ ЗҮБЛӨӨН

Аймагай ажахынуудай ахамад агрономуудай болон кукурузашадай зүблөөн Химнын совхоздо болобо. Республикын суута кукурузашан Б. Р. Жамбалов ажалайнгаа дүй дүршэл тухай хөөрэһэн, кукуруза тариха онол арга ба техникэтэй зүблөөндэ хабаадагшадые танилсуулһан байна.

ПИОНЕРНҮҮДЭЙ МАРШЫН ДҮНГҮҮД

«Хододоо бэлэн!» гэһэн маршын гурбадахи шатын дүнгүүдээр пионернүүдэй найман дружинада «Түрүү дружина» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдобо. Аймаг дотор 85 отряд «Эрхим отряд», 267 звенодо «Эрхим звено» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо. 2.460 пионернүүд «Хододоо бэлэн!» гэһэн маршда эдэбхитэйгээр хабаадалсаба. «1975 оной түрүү дружина» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ Гусиноозёрск хотын 3-дахи дунда һургуулида табадахяа олгогдоо.

АМАН ҮГЫН ЖУРНАЛ

Шахтёрнуудай ба Гусиноозёрск городой библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд Агууехэ Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан аман үгын журнал бэлдэбэ. Номдо дуратайшуулые дайнай жэлнүүдэй поэзитэй энэ журналай түрүүшын хуудаһан «Баатаршалгые түг мэтэ абажа ябаа» гэжэ нэрлэгдэһэн байба. Энээнэй шэнжэлэл Н. С. Хетагурова бэлдээ. Городой библиотекые даагша Т. Д. Миткинова журналай хоёрдохи хуудаһые Бухенвальдын үхэл тамын лагерь тухай хөөрөөнүүдтэ зорюулаа. Дайнай жэлнүүдтэхи дуунуудай түүхэ тухай хөөрэһэн гурбадахи хуудаһаниинь «Дуун—дайшалхы нүхэр» гэжэ нэрэтэй байба. Эдэ дуунуудые шагнахыень уншагшадта дурадхагдаба. Шахтёрнуудай библиотекын хүдэлмэрилэгшэ Л. Д. Будаева аман үгын журнал хүтэлбэрилөө. Энэ журнал шахтёрнуудай библиотекын уншалгын зал соо, мүн Набережная тосхоной барилгашадай клубта үнгэргэгдөө.

АТТЕСТАТ БАРЮУЛАГДАБА

Новоселенгинск тосхоной үдэшын дунда һургуулиие 24 хүдэлмэришэд дүүргэбэ (директорынь Г. Б. Буянов). «4», «5» гэһэн сэгнэлтэтэй аттестадууд Химнын совхозой түрүү механизаторнууд Иван Халтуев, Валерий Цыдыпов гэгшэдтэ барюулагдаа.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.

Улаан-Үдын киномеханическа заводой коллектив һара бүри түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ шалгаржа гарадаг. «СССР-эй кинематографиин отличник» гэһэн тэмдэгтэй хүнүүд заводто олон. Тэдэнэй дунда Геннадий Плюснин, Василий Кобылкин, Лариса Козлова, Александр Николаев, Василий Сучков гэгшэд болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Александр Дмитриевич Николаев.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

„Зорька"—багашуулда бэлэг

Заречный поселогой багашуулда ехэ бэлэг үгтэбэ. Энэнь юуб гэбэл, 90 үхибүүдэй хүмүүжүүлэгдэхэ шэнэ сад-ясли һаяхан эндэ ашаглагдаба.

«Зорька» гэжэ нэрэтэй энэ сад-ясли һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Багашуулай наадаха, эдеэлхэ, унтаха таһалганууд гоё һайханууд, һаруулнууд.

Сад-яслиин гэрые Буряадай «Межколхозстройн» барилгашад барижа, Заречный поселогой багашуулда ехэ һайн бэлэг үгэбэ гээшэ.

А. НАГАСЛАЕВ.

ҺҮҮЛШЫН ХОНХО ЖЭНГИРБЭ

Арбадахи класс дүүргэгшэдтэ һүүлшын хонхо жэнгирбэ. Тээгдын дунда һургуулиин һурагшад баярай жагсаалда жэрылдэн зогсоно. Һургуулиин директор Б. Э. Дагбаев болон бусад багшанар ажалай арюун замда гарахаяа байһан һурагшадые амаршалаа.

Удаань 10-дахи классай хүбүүд, басагад арбан жэлдэ эрдэм, номдо һургаһан багшанартаа баяр баясхалан хүргэн үгэ хэлэбэ. Сагаан самса, сагаан фартугтай нэгэдэхи классай эдир һурагшад 10-дахи классай һурагшадта баярые хүсэн, хоншуухан үнэртэй, ягаахан тэрэнги сэсэгүүдые бэлэглэнэ. Ахамад классай һурагшад эдир һурагшадай энгэртэ значогуудые зүүлгэжэ, элдэб номуудые бэлэглээ. Иигэжэ Тээгдын дунда һургуулида һүүлшын хонхо жэнгиржэ, арбадахи классай һурагшад шалгалтадаа бэлдэжэ эхилбэ.

Ц-Г. ГОМБОДОРЖИЕВА.
Хори.

БЭЕЛҺЭН ХҮСЭЛЭН

СПАРТАКИАДЫН ЧЕМПИОН ТУХАЙ

СССР-эй арадуудай зунай VI спартакиада баярай оршон байдалда нээгдээд, улам эршэдэжэ байна. Спортын 40 зүйлэй хэдэндэнь айхабтар шанга тэмсэл боложо, түрүүшын чемпионууд тодорбо. Хурдан солбон, бушуу түргэн, шуран сулхэ, хёрхо мэргэн, бар хүсэтэй хүнүүд лэ хүшэр шанга, үнэн сэхэ тэмсэлдэ илажа гарана.

Спортын эртэ урдын зүйл болохо һур харбалгаар мүрысөөн нарата Туркмениин нийслэл — Ашхабад хотодо дүүрээ.

Уласхоорондын классай спортын мастернууд: Украинын һуршан Валентина Ковпан (Львов, СКА), Таджикистанай түлөөлэгшэ Александр Панжин (Душанбе, «Динамо») илажа, СССР-эй арадуудай зунай VI спартакиадын чемпионууд болобо. Шэтын областиин Ононой районой «Гигант» колхозой дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша Владимир Ешеев бронзо медаляар шагнагдаһан байха юм.

Россин Федерациин эрэшүүлэй эбтэй эетэй команда нэгэдэхи һуури эзэлжэ, энэ ехэ нааданай чемпионууд түрүүшынхеэ болоо. Шэтэһээ — уласхоорондын классай спортын мастер Мэлс Дабаев, Владимир Ешеев, манай республикын «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэд — 1974 оной РСФСР-эй чемпион, спортын ветеран Дандар Дансаранов, Буряадай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай физическэ хүмүүжүүлгын факультедэй 1-дэхи курсын студент Бадмажаб Цыбиков гэгшэд энэ илалтада ехэ хубитаяа оруулһан байна. Гэбэшье эрхим дүнгүүдые туйлаһан гурбанайнь тоосоондо абтаха байһан дээрэһээ Дабаев, Ешеев, Цыбиков гэгшэд спартакиадын алтан медальнуудаар шагнагдаа. Энэнь манай нютаг хүбүүнэй ехэ амжалта гээшэ. Тиин мүнөө СССР-эй арадуудай зунай VI спартакиадын чемпион спортын мастер Бадмажаб Цыбиков тухай хөөрэхэмнай.

* * *

Түрэл Хурамхаан нютагайнгаа дунда һургуулида тэрэнэй һуража байха үеэрнь манай Буряад орондо һур харбалга хүгжөөлгын эдэбхитэдэй нэгэн — спортын энэ зүйлөөр республика дотороо түрүүлэн СССР-эй спортын мастерай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн багша Даши-Нима Эрдынеев эдир харбагшадай секци нээһэн юм. 1965 ондо 7-дохи класста һуража ябаһан Бадмажаб Цыбиков эндэ ерэжэ, манай элинсэг хулинсагуудай эрхилдэг байһан номо годлиин нюусатай танилсажа захалба. Тиихэдэ жаахан Бадмажаб номын хүбшэргэй татажа дийлэхэгүйшье һаа, ехэл оролдосотой байһаараа шалгардаг һэн.

— Энэ үедэ Хурамхаанһаа Уланай дунда һургуулида хүдэлхэеэ ошобоб. Тиин эндэ секци эмхидхэжэ ядаһаар байтарни мүнөө спортын мастернууд болоһон Цыренжаб Будаев, Бадмажаб Цыбиков гэгшэд нэгэ хэдэн һорилго хэхын тула үе үе болоод лэ аяар 70 километр холоһоо ерэдэг байһан юм. Саашадаа амжалта туйлан, холо ошохо, абьяас түгэлдэр хүнүүд иимэ эрмэлзэл ехэтэй байдаг гээшэ ха гэжэ» һанагшаб. — гээд Д. Р. Эрдынеев хөөрэнэ.

...Эдир залуу наһандаа хүн һонюушархуу байдаг, ямаршьеб шэнэ юумэ нээхые хүсэдэг гээшэ. Дунда һургуули дүүргэжэ ябаха үедөө Бадмажаб бүхэ барилдаагаар һонирхожо захалаа һэн.

Болбосоролой аттестат абаад, армиин албанда татагдахадаа, тэрэ бүхы сүлөө сагаа барилдаанда зорюулһан юм. Эршэмтэй һорилгонь уданшьегүй ашаяа харюулба.

1971 ондо дүрэ буляалдаата барилдаагаар СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ Б. Цыбиков 52 килограмм шэгнүүртэнэй дунда яһала ехэ амжалта туйлажа, бронзо медаляар шагнагдан, спортын мастерай нормо дүүргэһэн байгаа. Саашадаа Бадмажабай ямар амжалта, илалта туйлаха байһыень хэн мэдэхэб даа. Зүгөөр тэрэ нэгэ мүрысөөнэй үедэ ехээр гэмтэжэ, хойшодоо барилдаанай ковёр дээрэ гараха аргагүй болоо һэн...

Тэрэ бэе махабадаа хатуужуулхын туда дахинаа номо годлитой нүхэсэбэ. Бэрхэ харбагша болохо гэһэн бага наһанайнь хүсэлэн иигэжэл бэелһэн байгаа. Һур харбалгаар СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө 1973 ондо Ленинградта болоһон мүрысөөндэ Цыбиков спортын мастерай нормо дүүргэһэн юм..

Нёдондо жэл тэрээндэ илангаяа амжалтатай байгаа. «Труд» бүлгэмэй Центральна Совет дэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй Москвада нээгдэхэдэнь, залуу һуршан илажа гараха юм гэжэ үсөөхэн хүн найдаһан байха. Ушарынь юуб гэхэдэ, дүй дүршэл ехэтэй, бэрхэ спортсменүүд Дандар Дансаранов, Аркадий Бутхаев гэгшэд манай командын бүридэлдэ ороһон байгаа бшуу. Гэбэшье Бадмажаб бүхы зайда жэгдэ һайнаар, хёрхо мэргэнээр харбажа, абсолютна чемпион болоо һэн. А. Бутхаев — хоёрдохи, Д. Дансаранов гурбадахи һууринда гараба.

Баку. Хадын түрөөһэнэй харбаһан һомондол гүйжэ ябахадань, түрүүшынгээ годлёор нюдэ руунь түдадаг гайхамшагта һуршад тухай зохёолнууд соогоо бэшэдэг байһан XVIII зуун жэлэй агууехэ азербайджан поэт Вагифай дурасхаалда зорюулагдаһан «Вагифай годлинууд» гэжэ заншалта мүрысөөндэ ороноймнай олон хотонуудай түлөөлэгшэд хабаадаа һэн. Эндэ Б. Цыбиков гурбадахи һуури эзэлжэ (70 метртэ бронзо медальда хүртөө), ехэ ерээдүйтэй спортсмен гэжэ тоологдоһон юм.

— Ерээдүйдэ ехэ түсэбүүдтэйб. Уласхоорондын классай спортын мастерай нормо (М-1 упражненидэ — 1.200, М-2 упражненидэ — 2.380 очко) дүүргэхэ гээшэ нэн түрүүшымни зорилго болоно. Юрэдөөл, энээниие туйлахаар бэлэн болоо хэбэртэй агшаб, — гэжэ Бадмажаб хөөрэнэ.

Байгша он Бадмажабта бүри ехэ баяр асарба. Гансал апрель һара соо тэрэ хоёр амжалта туйлаа. Душанбеда болоһон ВЦСПС-эй чемпионадта долоодохи һууринда гараба. Удаань Россин Федерациин кубогта хүртэхын түлөө ехэ наадан Орджоникидзе хотодо нээгдэхэдэнь, уласхоорондын классай спортын мастер М. Дабаевай, Б. Цыбиковэй хоорондо ана-мана тулалдаан боложо, Мэлс М-2 упражненеэр 2.264 очко абаад, оройдоол 3 очкогоор залуу нүхэрһөө түрүүлһэн байгаа. Эндэ манай һуршан 30 метрэй зайда М-2 упражненеэр 679 очко абажа, РСФСР-эй рекорд тогтообо.

Эдэ бүхы амжалтануудайнгаа түлөө комсомол хүбүүн Бадмажаб Цыбиков РСФСР-эй суглуулагдамал командада оруулагдажа, СССР-эй арадуудай зунай VI спартакиадада һур харбалгаар Ашхабадта болоһон мүрысөөндэ хабаадаба.

Эндэ тэрэ 30+30 метртэ 640 очко тудажа, бага бронзо медаляар шагнагдахаһаа гадна, дүрбэн үдэр соо үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ М-2 упражненеэр 2.162 очко абаба. Айхабтар бүгшэм халуун, хуурай шанга һалхитай байһан дээрэһээ энэмнай яһала һайн үрэ дүн мүн. Манай мэргэн хүбүүн 70 хүн сооһоо 12-дохи һууринда гараһан байгаа. Тиигэжэ мүрысөөнэй дүнгөөр бусад нүхэдтэеэ хамта Бадмажаб Цыбиков СССР-эй арадуудай зунай VI спартакиадын чемпион болобо. Тэрэ бэеэ шангаар барижа, заабол илалта туйлаха гэһэн хүсэл эрмэлзэлгэтэйгээр һурша бүхэнөө харбаһан байха юм. Тренернууд Д. Р. Эрдынеев, Ю. А. Шиловский (ВЦСПС-эй суглуулагдамал командын ахалагша тренер) тэрэнэй амжалтада ехэ габьятай.

Гэхэтэй хамта, һаяхан болоһон республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ тэрэ илажа, Буряадай АССР-эй чемпион болобо.

— Бадмажаб Цыбиков хадаа манай республикаһаа СССР-эй арадуудай спартакиадын чемпион болоһон түрүүшын хүн юм. Иимэ ехэ илалтаарнь тэрэниие халуунаар амаршалаад, спортын бусад зүйлнүүдэй түлөөлэгшэд энэ амжалтыень халан абажа, үргэлжэлүүлхыень хүсэнэбди, — гэжэ республикын физкультура ба спортын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо В. Б. Цыбикдоржиев хөөрэнэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.

ТЕЛЕФОН, ТЕЛЕГРАФ, РАДИО: ХИЛЫН СААНАҺАА

ДЕЛИ

Арад зоной аша туһада

ТАСС

Бэеэ дааһан байдалтай Индиин туйлалтануудые хамгаалхын түлөө, өөһэдынгөө эрхын түлөө, эзэрхэг түримхэйшүүлэй хорото муухай ябуулгануудта, монополинуудай, газар эзэмдэгшэ баяшуулай хашалта харшалалтада эсэргүү зүүнэй үзэлтэй, демократическа хүсэнүүдэй тэмсэлые Индиин Коммунис парти ходо толгойлдог байһан, толгойлжо ябана гэжэ КПИ-гэй национальна Совет дэй генеральна секретарь Раджешвара Рао мэдүүлбэ. Андхра-Прадеш штадай Висакапатнам хотодо болоһон митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Индиин Коммунис партиин уряагаар мүнөө орон дотор бэелүүлэгдэжэ байгаа ябуулга тиимэл зорилготой байна гэжэ тэмдэглэбэ.

Орон дотор газарай реформо хэхын түлөө, үгытэй зоной дунда гол шухала продуктнуудые зүбөөр хубаарилхын түлөө тэмсэхэ гээшэ дурсагдаһан ябуулгын гол зорилго болоно. Энээниие туйлахын тула зүүнэй үзэлтэй ба демократическа хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ, бата эмхидэлтэй болгохо, Индиин үргэн арад зоной байдал һайжаруулхын түлөө сэхэ шууд тэмсэхэ хэрэгтэй гэжэ Раджешвара Рао хэлэбэ.

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

Союзна ба автономито республиканууддай Верховно Совет үүдые, нютагуудтахи ажалшадай депутадуудай Совет үүдые һунгаха һунгалтада үргэн ехэ бэлэдхэлэй Советскэ Союзда хэгдэжэ байһан тухай Польшын «Трибуна люду» газетэ бэшэнэ. «Һунгалтын урда тээхи кампани совет арадай политическэ, үйлэдбэриин ехэ эдэбхиин оршон байдалда үнгэржэ байна, — гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. — Орон дотор болоһон суглаанууд дээрэ совет хүнүүд КПСС-эй ба тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедэй дотоодын ба гадаадын политикые һайшаана. Энэ түсэбтэ табан жэлэй һүүлшын һунгалтада бэлдэлгэ партиин XXV съездын урда тээхи политическэ шухала удха хэрэг болоно гэжэ суглаануудта хабаадагшад тэмдэглэнэ».

Хүндөөр үбдэһэнһөө уламжалан, Л. Свободын ЧССР-эй президентын уялгануудые гүйсэдхэн дүүргэжэ шадахаяа болиһонтойнь дашарамдуулан, КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Г. Гусагые республикын президентын тушаалда дэбжүүлхые КПЧ-гэй ЦК-гай Президиум дурадхаба. Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай Прагада болоһон пленумэй дүнгүүд тухай материалнуудые социалис оронуудай хэблэл үргэнөөр бэшэнэ. Г. Гусак элитэ ехэ габьяатай. Чехословакиин үргэн ниитэ ажалшадай дунда ехэ нэрэ хүндэтэй юм гээд мэдээсэлнүүд дотор тэмдэглэгдэнэ.

Португалидахи байдал тухай материалнуудые гадаадын хэблэл үргэнөөр толилно.

Урда Вьетнам болон Камбоджын патриотическа хүсэнүүдэй илалта, империалис хархис ёһо гуримуудые эдэ оронуудта усадхан үгы хэлгэ бүхы Ази түбиин урда шэнэ зам нээнэ гэжэ «Жиче Варшавы» газетэ бэшэнэ.

(ТАСС).

РИМ

Италида һунгалтада бэлэдхэл хэгдэнэ

ТАСС

Гурбан долоон хоногой үнгэрэмсөөр, областиин, провинциин ба коммунальна засагай зургаануудые һунгаха һунгалта Италида үнгэргэгдэхэ юм. Ороной экономическа байдалай хүшэр хүндэ болоһон, хүдэлмэригүйшүүлэй олошоржо байһан, мүнгэнэй үнын унаһан байдалда һунгалтын урда тээхи кампани үнгэргэгдэжэ байна.

Ороной урда табигдаһан асуудалнуудые бүтэмжэтэй һайнаар бэелүүлхэ гэһэн политика Италиин Коммунис парти баримталдаг юм. Хүдэлмэригүйшүүлые үсөөрүүлхэ, ороной экономико һайжаруулха, мүнгэнэй үнын уналгые зогсоохо гэхэ мэтэ ябуулгануудые Коммунис парти хэжэ байнхай. Бүхы ажалшан арадай аша туһада политическэ, экономическа ба социальна байгуулалтые үндэһөөрнь хубилгахын тула демократическа, фашизмда эсэргүү, арадай бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэл бэхижүүлхэ уряатайгаар коммунистнууд һунгагшадта хандана.

БЕЙРУТ

Ливандахи байдал түгшүүриитэй

ТАСС

Катаиб гэдэг хархис үзэлтэй партиин фалангистнуудай палестинынхидтэй хэһэн зэбсэгтэ хёмороо, зүришэлдөөнһөө уламжалан, Ливанай нийслэл хотодо шахардуу байдалтай байһаар. Майн 27-ной үдэр энэ хотодо буудалдаанууд болобо.

Хэдэн үдэрэй урда тээ соносхогдоһон бүһалгаагаа болюулха уряатайгаар ороной түрүү үзэлтэй ба национально-патриотическа хүсэнүүдэй хандаашье һаань, худалдаа наймаанай ба промышленна багахан предприятинуудай олонхид хаалгатай байһаар. Һургуулинуудта, университедүүдтэ хэшээлнүүд болоногүй. Ашаа тээхэ ба буулгаха хүдэлмэреэ һэргээхыень хүлеэһэн 100 шахуу судна Бейрудэй портдо зогсоно.

БЕЙРУТ. (ТАСС). Парламентын гэшүүдтэй, политическэ партинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй зүбшэлэлгэнүүдые хэһэнэйнгээ һүүлээр Ливанай президент С. Франжье шэнэ правительство бүридхэхыень ороной политическэ ба гүрэнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша Р. Карамедэ даалгаба. Р. Карамегэй бүридхэхэ ёһотой правительство Н. Рифангай тушаалһаа бууһан сэрэгэй кабинедые һэлгэхэ юм.

ЛАГОС

Африкын оронуудай хоорондохи харилсаае бэхижүүлхэ

ТАСС

Баруун Африкын 15 гүрэнэй ба правительствануудай толгойлогшонорой зүблөөн Нигериин нийслэл хотодо нээгдээ. Баруун Африкын экономическа харилсаанай эмхи тогтоохо тухай асуудал зүблэхэ зүйлдэнь оруулагдана. Дагомей, Гамби, Гана, Гвиней, Гвиней-Бисау, Заанай яһата эрье, Либери, Мали, Мавритани, Нигер, Нигери, Сенегал, Сьерра Леоне, Того ба Дээдэ Вольто энээнэй бүридэлдэ орохо байна.

Нигериин федеральна правительствын толгойлогшо генерал Якубу Говон зүблөөе нээлгэн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Баруун Африкын экономическа харилсаанай эмхи байгуулга гансашье Баруун Африкын бэшэ, мүн бүхы Африка түбиин оронуудай хоорондохи хани барисаае, харилсаа холбооое саашадань бэхижүүлгэдэ нүлөөлхэ байна гэжэ тэмдэглээ.

БАНГКОК

ЦРУ-гай ба маоистнуудай хүсэл тудалдана

ТАСС

Таиландын ба ДРВ-гэй хоорондын харилсаае һайжаруулха асуудалаар һүүлэй үдэрнүүдтэ Бангкогто болоһон хөөрэлдөөнүүд амжалтатай байба гэжэ Таиландын гадаадын хэрэгүүдэй министр Чунхаван мэдүүлээ. Таиланд ба ДРВ үгэеэ ойлголсобо, тиин эдэ хоёр орон һаядаа дипломатическа харилсаа тогтоохо байха. Хоёр ороной хоорондын хөөрэлдөөнүүдые үргэлжэлүүлхын тула ДРВ-гэй делегациин уряалаар Таиландын гадаадын хэрэгүүдэй министр байгша оной июнь һарада Ханой хото ошохо.

Вьетнамай делегациин Бангкогто ерэхэһээ хэдэн үдэр урид Таиландын зүүнхойто хубида үймөөн болоо. Нонгкай, Саконнакхон гэжэ провинцинуудта һуйдхэлшэд Таиландда ажаһуудаг вьетнамайхидай байрачуудые тоноһон, дээрмэдэһэн, һандааһан байна. Эдэнэй зөөри зөөшыень үгы хэһэн байха юм.

Эдэ гурим буса ябадал үүдхэгшэдые барижа хаахадаа, США-гай тагнуулай түбэй захиргаанай агентнүүд тэдэнэй дунда олон байгаа гэжэ элирүүлбэ. Вьетнамда эсэргүү гурим буса ябуулганууд үүдхэхэдээ, Вьетнамай Демократическа Республикын ба Урда Вьетнамай Республикын харилсаанай һайжаралгада тойбо татахые ЦРУ оролдоһон байна гэжэ Таиландын дотоодын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо мэдүүлээ.

Энэ харата ябуулгада ЦРУ 200 мянга шахуу бат гаргашалһан байна гэжэ Таиландын дотоодын аюулгүйе сахиха оперативна командованиин дээдэ тушаалта хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн хэлээ гээд Бангкогой «Нейшн» газетэ бэшэнэ. Һуйдхэлшэдтэ түлэхын тула мүнгэ зөөриин зарим хубинь хитад хонжоо наймаашадһаа абтаһан байгаа гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. ЦРУ-гай түсэбөө бэелүүлхэдэнь хитад наймаашад финансын талаар шууд туһа хүргэнэ. Таиландда байдаг хитад наймаашадай олонхинь Пекинтэй сэхэ гү, али далдын холбоо барисаатай юм.

Пекинэй уламаршад ээрхэг хархис түсэбүүдээ бэелүүлхын тула энэ райондохи оронуудай хоорондо харилсаа холбоо тогтоолгодо тойбо татаха гэжэ һэдэнэ.

ДЖАКАРТА

Индиин президент үгэ хэлэбэ

ТАСС

Индохитадта сэрэгэй хёмороо зүришэлдөөе болюулалга ороной бэеэ дааһан, дулдыданги бэшэ байдалда, газар дайдынь бүрин бүтэн байлгада, али алиндань ашатай туһатай харилсаа холбоондо үндэһэлэн. Азиин бүхы гүрэнүүдэй хоорондо бүтэмжэтэй һайн, аша үрэ ехэтэй харилсаа тогтоохо зам нээгдээ гээд хани ёһоной албанай хэрэгээр эндэ ерээд байһан Индиин президент Фахруддин Али Ахмед мэдүүлээ.

Тэрэнэй хүндэлэлдэ Индонезиин президент Сухартын хэһэн уулзалга дээрэ тэрэ үгэ хэлэбэ. Азида сэрэгэй бүлэглэлнүүдые үгы хэхэ шухала гэжэ президент тэмдэглээ. Инди сэрэгэй ямаршье бүлэглэлдэ хабаадахагүй гэһэн политика бэелүүлнэ. Энэнь ороной бэеэ дааһан, арад зоной амгалан байдал хангаха байна. Индиин океан дээрэ амталан зоно тогтоохын түлөө Инди сэхэ шууд тэмсэнэ гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖ

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» майн 28-да Москвада үнгэргэгдэһэн тиражай дүнгүүд иимэ:

«Спортлото»: 6 (баскетбол), 8 ..., 14 (волейбол), 30 (далбагата спорт) ..., (регби), 36 (слалом);

«Спортлото-2»: 3 (акробатика) ..., (альпинизм), 23 (хүнгэн атлетикэ), 30 (далбагата спорт), 40 (туризм), 46 (хоккей).

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Республикын таряалан дээрэ» — хүдөө ажахын шэнжэлэл. «Депутадта кандидадуудтай уулзалга» — суглуулбари. «Эрилтые харааадаа абан» — С. Бутыринагай репортаж. «Зунай үедэ — 100 центнер» — Ю. Коркиной корреспонденци.

Хоёрдохи хуудаһан тематическа, арадай хиналтада зорюулагдана.

Гурбадахи хуудаһанда. «Арадай кандидадууд» — фото-мэдээсэл. «Найдал зоригжуулна» — Г. Харченкын корреспонденци.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Маршалай захяа» — И. Тумановай статья. «Мүнөөдэр, үглөөдэр, хододоо» — Л. Сахьяновагай творческо вечер. «Опереттэ урина» — Я. Сониной корреспонденци.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — Социалис оронуудай телевидениин документальна фильмүүдэй программа. 10.50 — А. С. Пушкин. «Бэшэгүүд, һанал бодолнууд, шүлэгүүд». Уран зохёолой дамжуулга. 11.30 — «Ород хэлэн». Л. Успенскиин 75 жэлэй ойдо зорюулагдаһан дамжуулга. 12.20 — 12.30 — Забһарлалга. 12.30 — Түмэр замшадай соёлой Түбэй байшангай виолончелистнүүдэй ансамблиин концерт (үнгэтэ). 12.50 — Шэнэ һонин. 13.00 — «Циркын галнууд». 13.45 — «Бидэнэр БАМ баринабди» (үнгэтэ). 14.15 — «ЦТ-гэй экранда — Чарли Чаплинай хабаадалсаһан фильмүүд». 15.20 — Москвагай локомотив заһабарилгын заводой духовой оркестрэй концерт (үнгэтэ). 15.40 — 15.50 — Забһарлалга. 15.50 — «Шолоховой зохёолнуудай хуудаһануудаар». Телевизионно фильм-концерт (үнгэтэ). 16.25 — И. Ольшанский. Телевизионно повестиин 4-дэхи бүлэг — «Багша». 17.35 — «А. Масленникова дуулана» (үнгэтэ). 22.00 — «Бидэнэр БАМ баринабди». 22.30 — «Чарли Чаплинай хабаадалсаһан фильмүүд. «Банк». «Его новая работа», «Полиция». 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 18.00 — «Хүнгэн атлетикээр «Правда» газетын шанда хүртэхын түлөө уласхоорондын мүрысөөн. Сочи хотоһоо дамжуулга хэгдэхэ.

Улаан-Үдэ. 18.30 — Һурагшадта — «Шинии хото» гэһэн дамжуулга. 18.50 — Телевизионно һонин. 19.10 — «Мүрысөөн — олон түмэнэй үүсхэлтэ хэрэг». 19.50 — «Прогресс».

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35, телефоны: приемная — 2-54-93, секретариат — 2-66-76, общественная — 2-56-62.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-01506. Заказ №